

DOMOLJUB

Izohja vsak četrtak. Cena mu je 3 K na leto. (Za Nemčijo 3 K 60 vin., za Ameriko in druge tuje države 4 K 60 vin.) — Posamezne številke se prodajajo po 10 vin.

Slovenskemu ljudstvu v pouk in zabavo.

Spisi in dopisi se pošiljajo: Uredništvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeve ulice 2. Naročnina, reklamacije in inserati pa: Upravištvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeve ulice števil. 2.

Štev. 43.

V Ljubljani, dne 28. oktobra 1909.

Leto XXII.

Železnica Brežice-Rudolfovo.

To železnico si živo želi vse prebivalstvo od Brežic do Rudolfovega. Potrebna je iz vseh ozirov, ne samo iz gospodarskih, ampak tudi iz strateških, ker bi bila del nove tretje zveze Dunaja preko vzhodne Štajerske in južne Kranjske do Trsta in Pulja. Važnosti te železnice so si v svesti vsi merodajni visoki državni in vojaški krogi. Brez dvoma se ta proga enkrat izvrši. Vprašanje je samo, kedaj bo država zopet imela bolj polne kase, kakor jih ima zdaj, ko nam je vojna nevarnost radi Bosne požrla toliko milijonov.

Naša skupna želja je, da se čimprej zgradi ta železnica, ki bi tekla od Brežic po krškem in šentjernejskem obljudenem in imovitem polju sprva vsaj do Rudolfovega, potem pa še naprej ob Krki na Dobropolje in čez Bloke proti Trstu.

Sicer že obstoji v Brežicah neki odbor, ki naj bi preskrbel vse potrebne predpriprave za zgradbo proge od Rogatca do Brežic in dalje do Rudolfovega. Ali v tem odboru sedijo predvsem brežiški nemški gospodje, ki se nič ne brigajo za svoje tovariše-odbornike iz Kranjskega in ki delajo vse na tihem. Mar so jim predvsem le koristi Brežic, ki so itak vsled novega mostu potegnile nase vso korist, ker gre ves promet od Rudolfovega in iz šentjernejskih bogatih krajev v Brežice. Kaj so brežiški gospodje za Kranjsko storili, tega ne ve nihče. A sklepamo, da nič iz tega, ker se obveščali niso kranjskih odbornikov o svojih korakih.

Zaradi tega se je dne 2. t. m. osnoval v Brežicah novi železniški odbor, ki hoče z vso vnemo in javno delati na to, da se zgradba te železnice čimprej pospeši. Novi odbor obstoji iz 32 odbornikov, in sicer

iz vseh deželnih in državnih poslancev prizadetih okrajev na Štajerskem in Kranjskem, iz mnogo vplivnih domačih mož, županov in interesentov dotičnih okrajev, in sicer brez razlike naših slovenskih strank.

Častni predsednik za Kranjsko je v tem odboru gospod deželni glavar plem. Šuklje, ki je veččak v železniških vprašanjih in ki bo gotovo pomagal odboru z vsemi svojimi silami in izkušnjami in z vsem svojim vplivom.

Za Štajersko pa je častni predsednik deželnega glavarja namestnik gospod dr. Jankovič.

Ta odbor obstoji iz svežih, domačih sil. Vsi odborniki so delavni in vneti za obči blagor. Ne gre se tu za politiko in strankarstvo, ampak za stvarno delo. Ne gre se za konkurenco s prejšnjim odborom, ampak zato, da se čimprej vse preskrbi, da izvajemo zgradbo te za Dolenjsko toli važne železne ceste kakor hitro mogoče.

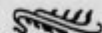
Prejšnji odbor, kjer imajo glavno besedo brežiški nemški gospodje, je razljuten, da se je ustanovil novi odbor domačih mož in najvažnejših, najvplivnejših činiteljev. V posebnih letakih napada ta novi odbor, češ, da so v njem sami »politični hujšakci«. Nam je vseeno, kaj ti brežiški gospodje mislijo. Prepričani pa smo, da bo novi odbor po svoji sestavi iz delavnih in vplivnih mož pač dosegel hitreje in več, kakor so oni v dosedanjih dveh letih dosegli in storili. Kdor hoče svoji dobri stvari koristiti, naj se ne da zdaj preslepiti po zmešarijah brežiških nemških gospodov, ampak naj pristopi novemu odboru in ga naj podpira. Pojdimo z novim odborom k skupnemu lepemu cilju!

V zadevi te železnice je dne 10. t. m. imel v Krškem pri Šenerju državni poslanec dr. Hočevar javen shod. Zalibože se vsled skrajno slabega vremena shoda niso

udeležili razun domačinov in Leskovčanov tudi interesentje iz občin Cerklje, Sv. Križ, Kostanjevica itd. Zborovalci so eno-urnemu govoru dr. Hočevarja sledili z velikim zanimanjem in mu izrazili svoje popolno zaupanje.

V svesti si velike važnosti te železnice je občinski odbor krški v svoji seji dne 10. t. m. sklenil za predpriprave prispevati znesek do 5000 K, ako bo železnica tako tekla, da bo kolodvor v obsegu krške občine.

Kje se bo proga gradila, je odvisno pač od tega, kako se pogodijo občine in kraji med seboj, in katera bode cenejša in donašala več prometa. Danes se ne more reči natančno, po kateri liniji se bode proga gradila. Ali v interesu vseh občin, ki pridejo v obližje bodoče železnice, je, da se zanjo živo brigajo, da prispevajo k stroškom za predpriprave, in da podpirajo novi železniški odbor po vseh močeh. Ob vsakem selu ne more iti nobena železnica. Bodimo hvaležni, da jo vendar že enkrat dobimo vsaj v bližino. To doseči pa nam je mogoče.

Zadnji teden v dež. zboru.

(Dalje.)

Poslanec Povše je poročal o gospodinjstvih tečajih: Dovolilo se je za gospodinjstve tečaje za letos 3000 K, za prihodnje pa 15.000 K. Tak tečaj imajo letos na Vrhniki. Otvoril se je v Repnjah. Na ta način bodo dobile potreben gospodinski pouk naša dekleta, bodoče gospodinje. Ravno ta poslanec je poročal

o osuševanju zemljišč v krašnji dolini.

Deželnemu odboru se je naročilo, da pripravi potrebne načrte in proračune. Pri tej priliki se je dr. Krek zavzel za na-

stavljenje deželnega travniškega mojstra. Poslanec Mandelj je utemeljeval nujnost

uravnave potoka Višenjce.

Dobilo bi se mnogo dobrih travnikov. Za preložitve klancev na deželni cesti Ribnica-Sodražica se je zavzel poslanec Bartol. Nato je poročal posl. Povše

o novem poslovníku za deželni odbor in službeni pragmatiki za deželne uslužbence.

Razprave sta se udeležila poslanca dr. Šusteršič in dr. Lampe. Nato se je po poročilu poslanca Jarca sprejel

pokojninski statut za deželne uslužbence.

Sklenila se je podpora za zgradbo mostu v občini Iška Loka.

O ustanovitvi deželnega urada za pospeševanje obrti je poročal poslanec dr. Žitnik. Ta zavod je velike važnosti za povzdigo male obrti in rokodelstva. Dasi ima deželni zbor kmečko večino, ne prezira želj in potreb obrtnikov. Temu zavodu bo stal ob strani

obrti svet,

ki bo posvetovalni organ deželnega odbora o stvarih, ki se tičejo obrti. Predlagal je ta svet poslanec dr. Zajec. — O raznih cestnih zadevah je poročal poslanec Jaklič. Tako o uvrstitvi občinske ceste

Knej-Lužarje

med okrajne ceste. Že 35 let je ta stvar v deželnem zboru. Pred 16 leti je deželni odbor vsled sklepa deželnega zbora zahteval od cestnega odbora velikolaškega izjavo o tem, ali se cesta sprejme ali ne. Toda cestni odbor niti odgovoril ni na to. Bomo videli, če bo cestni odbor velikolaški vsaj zdaj se zganil. Ravno tako potrebna je cestna zgradba

Ma'a gora - Struge.

Načrti ceste Mala gora-Polom so pač že izgotovljeni in tudi stroški proračunani, a večji del polomske färe, zlasti vasi Kukovo in Viborec, bi ne imele od te ceste nobenega dobička, zato želijo, da se napravi cestna zveza na Struge, da bi imeli bližje postajo.

Poslanec Šolmajer je poročal o

odpravi premij za pokončavanje zverj.

Teh ni več. Ako se pa še kak medved od kod prikaže, gre pa itak vsak lovec, ki ima kaj korajže, za njim in je ponosen, če ga podere. Namesto teh premij se pa na predlog dr. Šusteršiča dovoli 4000 K za podporo občinam, ki bodo dajale premije za pobijanje gadov in modrasov. Po poročilu poslanca Jakliča se nastavitve še dva deželna živinozdravnika, od katerih bo jeden nastavljen v Ribnici.

Poslanec Košak

je poročal o cesti od Pilpahove grajščine do Viderge, dalje o cesti Nemška vas-Lukovk - Trebelno, Seničica - Golobrd-Babni dol. Za zgradbo občinske ceste

Bohinjska Bistrica - Ravne

se dovoli 2000 K. Poleg tega je bilo v ponedeljek rešenih še nekaj drugih stvari.

Od celega obširnega dnevnega reda so bile ob pol dveh ponoči obravnane vse točke razen predloge

o spremembi občinskega reda in občinskega volivnega reda.

Deželni glavar zaradi pozne ure pretrga sejo in določi nadaljevanje seje za tisti dan opoldne. Od tedaj, ko je vpeljana za volitve v državni zbor splošna in enaka volivna pravica in je tudi za deželni zbor volivna pravica razširjena tudi na tiste sloje prebivalstva, ki je prej niso imeli, je postala izprememba občinskega volivnega reda nujna. Na shodih S. L. S. se je to nešteto krat povdarjalo in naši poslanci so obetali, da to tudi izvrše takoj, ko bo mogoče. Vsled naloga, ki ga je bil dal deželni zbor meseca januarja deželnemu odboru, je ta predložil načrt izpremenjenega občinskega volivnega reda, o njem se je posvetoval ustavni odsek in v zbornici je poročal profesor Jarc. Kakor vsaka ljudstvu prijazna postava ni prav liberalcem, tako tudi nasvetovana izprememba občinskega reda in volivnega reda slovenskim in nemškim liberalcem ni všeč. Zato so šli v boj proti nji. Nemci vsled tega, ker bodo nekatere občine, kjer Nemci po krivici nosijo zvonec, tako v Tržiču, na Jesenicah in drugod, po novem volivnem redu izgubili, kakor bodo izgubili slovenski liberalci mnogo občin, v katerih sedaj še ob volitvah odločuje liberalno uradništvo. Voditelj Nemcev baron Žvegelj se je potegoval za to, da ostane pri starem. Volijo naj častni občani ravno tako v prvem razredu kakor sedaj. Ostanejo naj tudi virilisti. Dr. Triller je jamral, da bo njegova stranka oškodovana. Izborna je oba zavračal dr. Šusteršič. Mi smo za demokratiziranje, za ljudske koristi. — Po občinah zadržuje plutokracija (denarni mogotci) občinski napredek. Mi prevzamemo odgovornost za občinsko volivno preosnovo. Ljudstvo si jo želi. Tukaj izvršujemo voljo ljudstva! Zakon je nujen potreben, se mora izvršiti in se bo tudi izvršil! (Zbornica mu je viharno ploskala.) V podrobni razpravi se je oglasilo več govornikov. Dr. Triller se je ogreval za volivno pravico mladoletnih in da bi ženske osebno volile. Jaklič je za volivno pravico učiteljc, ker jo imajo že po starem zakonu. Piber izraža svoje veselje, da dobé tudi delavci volivno pravico v občini. Novi volivni red naj popravi delavcem desetletja sem storjeno krivico. Dolžni smo jim dati, kar jim gre po božji in človeški postavi. Višnikar se je potegoval za uradništvo. (Kajpada! Kaj njemu mar drugi ljudje.) Zavrnil ga je dr. Pegan, ki je krenil tudi dr. Trillerja. Dr. Krek je bil proti temu, da bi se dala volivna pravica mladoletnim. Dasi je za volivno pravico žensk, vendar dokler ni ta splošno vpeljana se protivi, da bi ženske volivke izvrševale volivno pravico že zdaj osebno.

Konečno še profesor Jarc ovrže ugovore nasprotnikov. Z glasovi naših poslancev je bil občinski volivni red sprejet in pa resolucija poslanca Bartola, ki zahteva od vlade povračilo občinam za posle v prenešenem delokrogu.

Glavne izpremembe v novem zakonu so: Volitev bo tajna. Vršila se bo po listkih. Volilo se bo v treh razredih. V prvem bo dve petini davkoplačevalcev, v drugem pa tri petine. V tretjem razredu bodo pa volili vsi davkoplačevalci in pa tisti, ki nič davka ne plačujejo, skupaj. Uradništvo bo volilo deloma v II. volivnem razredu, in sicer tisti, ki plačujejo nad 30 K davka, sicer pa v tretjem. Častni občani bodo volili v tretjem razredu. Torej ne bo treba več fabricirati častnih občanov, ker ne bodo mogli več odločevati pri volitvah. Tudi virilistov novi zakon ne pozna. Splošne in enake volivne pravice za občine pa deželni zbor ni mogel uvesti, ker je državni občinski zakon ne pozna.

A že to je velikanski korak naprej. Trdno se nadejamo, da bo S. L. S. izboljšala tudi druga določila občinskega reda.

Koncem se je poslanec Lavrenčič vprašal deželnega glavarja kako je z

uravnavo Kamniške Bistrice.

O tem smo poročali v »Razgledu« zadnje številke.

Nič bolje kakor prejšnji dan se ni godilo liberalcem in Nemcem v seji dne 13. vinotoka, ko se je obravnavala

nova šolska postava o nadzorstvu šol.

S to postavo ima S. L. S. namen dati ljudstvu, t. j. občinam več vpliva na šolstvo. Po tej postavi bo imenoval cesar zastopnike učiteljstva v deželni šolski svet na predlog deželnega odbora. Tako dobimo v deželni šolski svet namesto od vlade odvisnih ljudi može, ki bodo poleg stanovskih koristi varovali tudi korist dežele. V okrajne šolske svete pa bode vsak sodni okraj poslal zastopnika, ki se bode izvolil v skupščini starešinstev vseh občin sodnega okraja. Na ta način se bo pomnožil vpliv občin v okrajnih šolskih svetih. Je še več drugih določb, ki so zelo važne, o katerih pa bo napisal daljšo razpravo poročevalec deželnega odbora, ki je načrt sestavil. Kjerkoli se ima pomnožiti vpliv ljudstva, tedaj so pokonci liberalci, ki so še vedno tistega mnenja, da naj kmet plača pa molči. Zato so planili liberalci po konci in se uprli novi postavi, kolikor je bilo mogoče. Najdalje se je mučil Gangl. Njemu ni bilo všeč, da se razpravlja o tej postavi. Naj bi se rajše razpravljalo o zboljšanju plač. On hoče odpraviti krajne šolske nadzornike. Pri nastavljanju učiteljev naj bi ne imeli krajni šolski sveti prav nič govoriti. Učiteljske zastopnike v dež. šolski svet naj bi volilo učiteljstvo samo. (To zahteva gotovo samo zato, ker upa, da bi bili sedaj izvoljeni še liberalni učitelji. Op. poroč.) In sploh mu ni bilo nič prav. Pomagal mu je dr. Triller. Njemu je bilo pa najbolj čez glavo to, da bo odslej deželni odbor poslal svoje zastopnike v mestni šolski svet. Gospodje bi bili najraje sami. Tretji v ti čedni družbi je bil pa dr. Eger. Imel je ravno tiste bolečine, kakor prejšnja liberalna govornika, poleg tega je pa hotel še, da se ohrani v okrajnih šolskih svetih vpliv nemštva in če mogoče, naj bi bili zastopani v okrajnih šolskih svetih in deželnem šolskem svetu pro-

testantje. Vsem je lepo odgovarjal poslanec

dekan Lavrenčič.

Izvajal je: Nova postava bo ustrezala zahtevam našega ljudstva, ki dobi sedaj primeren vpliv v šolskih svetih. Ljudstvo zahteva krščansko šolo, versko in domoljubno vzgojo mladine. Liberalcem to ni všeč. Nekateri učitelji gore za svobodno šolo in svobodno misel. Zato jih ljudstvo ne mara. Zato je nasprotno zboljšanju plač. A ljudstvo pa ceni tiste učitelje, ki so bili tudi v hudih časih v njegovih vrstah. Zasluga teh bo, ako se zboljšajo plače, ne pa Ganglova zasluga. Ako je Gangl pravil, da so bili krajni šolski nadzorniki nesposobni, moram povedati, da so jih nam nastavili liberalni okrajni šolski sveti. Gangla je zavrnil tudi poslanec Jaklič, očita-joč mu

hinavščino.

Rekel je: Gangl je izjavil, da naj se šola izvzame iz političkih vprašanj. To izjavo moramo vzeti zelo previdno na znanje. Gangl in njegova stranka si misli ob takih izjavah samo to, da bi se šola osvobodila vsakega verskega vpliva. To jim smrdi! Povsod si hočejo stranke, zlasti svobodomiselnih, priboriti vpliv na šolo. Gangl in njegovi tovariši pa naj ne zanašajo politike v šolo, potem bo veliko hitreje prišel čas, da se uresniči težnje učiteljskega stanu.

Dr. Krek

je obdelal dr. Egra, ki se je naenkrat zavzel za varstvo narodnih manjšin. Naj pogleda na Štajersko in Koroško. Svojim somišljenikom v onih deželah naj to pove. Ko se bo drugod za narodne manjšine preskrbelo, se bo tudi pri nas. Napram Ganglu pa je rekel: Nam se gre ravno tako za vpliv na šolo, kakor se liberalci bore zoper vpliv cerkve na šolo. Le bodimo odkritosrčni! Iz šolskega vprašanja se politika izključiti ne more, ker vsaka politična stranka hoče uveljaviti svoj vpliv na šolo.

Poslanec Ravnikar

je povedal, zakaj liberalni učitelji niso priljubljeni pri ljudstvu. Liberalcem je pa povedal, da takrat, ko so imeli v deželni šolskem svetu moč in vpliv, bi bili lahko učiteljem dali plače, kakršne bi bili hoteli, a so govorili, da so zahteve učiteljske predirane; sedaj pa, ko nimajo več moči in nobene obljube izpolniti ne morejo, pa učiteljem vse mogoče obetajo. Liberalci so bili razburjeni.

Ljubljana dobi v mestnem šolskem svetu štiri zastopnike.

Ta predlog je stavil načelnik Slovenske Ljudske Stranke dr. Šusteršič, ki je izjavil, da nikakor ne gre, da bi bila Ljubljana slabše zastopana v šolskem svetu, kakor pa kmečke občine. Ko je še pojasnil prof. Jarc, da je Ljubljana nekad zato dobila zastopnika v mestnem šolskem svetu, da se je pomnožil vpliv Nemcev, je bila postava z glasovi poslancev S. L. S. sprejeta in odklonjeni predlogi, ki so jih stavili liberalci in Nemci.

Takoj nato se je začela razprava o postavi za

izboljšanje pašnikov,

o kateri je temeljito poročal poslanec Piber. Meseca januarja smo sklenili zakon o zboljšanju planin, sedaj je pa v razpravi zakon o izboljšanju pašnikov sploh. Za uspešni razvoj živinoreje je izboljšanje pašnikov neobhodno potrebno. Pašniški svet naj se ohrani, pa naj se primerno obdeluje, da bo več koristil. Ker živinorejci vseh stroškov ne zmorejo, naj pomaga država in dežela. Podpora se bo dajala za drugam, občinam, pa tudi posameznikom, znašala pa bo 20—30 %. Razprave se udeležijo poslanec Demšar, katerega govor je pohvalil v svojem govoru tudi dr. Tavčar. Demšarjev govor prinese »Domačub«. Potem dr. Krek in Šolmajer. Dr. Krek je stavil predlog: Deželni odbor naj čimprej izdela zakonski načrt o zlaganju

kmečkega prebivalstva se čisto nič ne ozira. Ni samo potrebna v Žlebu ču postaja, ampak tudi dovlačnica iz Sodražice; na njegov predlog se obrne deželni odbor na upravo dolenskih železnic, da vendar zgradi v Žlebiču postajo in odpravi postajališče v Lipovcu.

Deželni kulturni svet in stanovsko zastopstvo kmetov

je zahteval dr. Lampe. Dvigniti moramo stanovsko zavest kmetijstva. Poljedelstvo ne napreduje dovolj in kmečko delo se zaničuje. Zemlje se polaščajo špekulantje, da ž njo barantajo. Imamo neobdelane zemlje še mnogo, a naši ljudje se izseljujejo v Ameriko. Treba je pouka in varstva kmetijstvu. Zato je potreba, da ustvarimo stanovsko zastopstvo kmetov in deželni kul-

Zunanščina tovarne novelzumljenih motornih voz v Omahi, Amerika. (Glej dopis.)

skupnih zemljišč. Ko je bil ta zakonski načrt sprejet, je poslanec dr. Žitnik poročal

o podporah za šolske zgradbe.

Razdeli se 24.000 K. Revne občine, ki so gradile nova šolska poslopja, dobé nekaj podpore, a prositi pa morajo potom deželnega šolskega sveta. Ta odločuje, koliko podpore dobi kaka občina. Potem je poročal poslanec Jaklič o

kranjski transverzalni železnici,

ki naj bi šla po krški dolini. Vse ondotne občine, ki se takrat, ko se je gradila dolenska železnica, niso dosti brigale za železnico, prosijo, da se gradi železnica po krški dolini. Predlaga, da se deželni odbor obrne na železniško ministrstvo in pa na vojno, ter se naj opozori na veliko važnost te železnice. Za to železnico govore poslanci Šolmajer, Dular in Bartol, ki je grajal postopanje upravnega odbora dolenske železnice glede postaje v Žlebiču in postajališča v Lipovcu. Na potrebe

turni svet. Tako postavijo naj izdela deželni odbor. Vsa zbornica je glasovala za to.

Poslanec Matjašič

se je zavzel za odpravo klancev na Karlovski cesti in pa za gradnjo belokranjske železnice, ki bi se morala zgraditi do oktobra 1910., a še zdaj niso edini, kod bi tekla. Deželni predsednik je izjavil, da je vlada vstavila za odpravo klancev v proračun 60.000 K, glede železnice se bo pa ogled vršil še letos v pozni jeseni in se bodo načrti še to zimo pripravili. Potem so še poročali posl. Povše in dr. Žitnik o raznih podporah, poslanec Hladnik o uvrstitvi stare ceste iz Vrhnik v Idrijo med okrajne ceste in preložitvi ceste med Bučko in Rako. Zaradi

žirovske ceste

je interpeliral poslanec Perharc deželnega glavarja, zaradi

hrvaških buš

pa poslanci Demšar, Zabret in Jarc. Trgovci pasejo po kmečkih posestvih, a orožniki ničesar ne ukrenejo proti tem škodljivcem. Poslanec Piber je vprašal deželnega predsednika, zakaj c. kr. gozdni čuvaji streljajo ovce, ko prestopijo cesarske gozde. Poslanec Dular je pa vprašal deželglavarja, kdaj se bo zgradil

deželni most čez Krko v Vavti vasi.
(Konec prihodnjic.)

Zimska kmetijska na Grmu.

S preuredbo kmetijske šole na Grmu so se strokovni izobrazbi naših kmetijskih mladeničev odprla vrata na stežaj. Sedaj se ne more nihče več izgovarjati, da se šola premalo ozira na potrebe raznih naših krajev. Pogoji šolanja so tako ugodni, da obiskujejo šolo lahko Dolenjci in Notranjci iz vinorodnih krajev kakor tudi Gorenjci in drugi deželani iz žvinorejskih in poljedelskih krajev. Za vse je skrbjeno. Za kmetijske sinove iz vinorodnih krajev se je vpeljala letna šola, za vse druge pa zimska šola, tako da ustreza s to svojo uredbo vsem potrebam kranjskih gospodarjev.

Najvažnejši korak za napredek strokovne izobrazbe našega ljudstva se je napravil s tem, da se je vpeljala zimska šola.

Koliko kmetijskih mladeničev, ki so pouka potrebni in željni, pohaja po zimi doma brez vsakega duševnega dela! Koliko zatega časa se izgubi s tem za stanovsko izobrazbo! Vsem tem mladeničem je treba strokovnega pouka, da se pripravijo za svoj poklic! Vsem tem se nudi sedaj na Grmu zlata prilika, da se praktično izučijo v živinoreji, v prašičjereji, v mlekarstvu, v porabi in pripravi raznih krmil, v ravnanju z gnojem, v napravi gnojšč, v porabi umetnih gnojil, v izboljšanju hlevov, v perutninarstvu itd. itd. Saj je zimski čas najugodnejši čas, da se učenci praktično vadijo v vseh teh stvareh.

Kmetijska šola na Grmu bi morala biti odslej vsako leto polna zimskih učencev in samih sinov, ki so namenjeni za dom. Prednosti zimskega šolanja so namreč dandanes tako velike, da bi jih ne smel prezreti noben gospodar, komur je količkar na tem, da se sin nekoliko bolj izuči in bolj pripravi za kmetijski stan, kakor se je sam pripravil. Ne le da traja ta pouk po zimi, torej v času, ko je najlepša prilika za pouk kmetijske mladine in ko se kmetijski sin najlažje odtrga od hiše, ampak zimska šola je tudi najcenejša. Zimska šola traja dve zimi po pet mesecev, od novembra do konca marca, skupaj torej deset mesecev. Z mesecem aprilom gredo učenci domu, da pomagajo pri očetovem gospodarstvu. Ravno s to uredbo so se te šole tako priljubile, ker se v resnici ozirajo na potrebe domačega gospodarstva in gredo kmetu najbolj na roko.

Velika ugodnost je pa tudi to, da je za obisk te šole določenih dvajset št. penzij po 150 K za vsak tečaj.

Velike so tedaj prednosti in ugodnosti zimskega šolanja in zato nujno opozarjamo naše gospodarje na to preosnovno šolo, s katero je obisk šole izdatno olajšan, s katero pa tudi raznim potrebam kranjskih kmetovalcev veliko bolj ustreza kakor dosedaj. Obračamo se obenem pa tudi na vse prijatelje kmetijskega šolstva z nujno prošnjo, da opozarjajo naše gospodarje na prednosti zimske šole.

Političen pregled.

DRŽAVNI ZBOR.

Vsem našim somišljenikom so gotovo v živem spominu borbe, ki so jih vodili naši poslanci v minulem poletju v državnem zboru zaradi tega, ker je sedanja vlada sokriva, da se je ustanovila oduška agrarna banka v Bosni, in je vlada tako sovražna Slovincem. Takrat je zahtevala vlada od državnega zbora še več postav, naši poslanci so pa rekli, ničesar več ne dobi ta vlada, zvezali so se s češkimi kmečkimi posanci ter so zastavili ves dnevni red razpravam državnega zbora. Vlada in njene stranke so poskušale vse reči, da bi omečile naše poslance, a ti se niso udali, ostali so moški in vlada si ni mogla pomagati drugače, nego da je zaključila državni zbor. Vlada je mislila, da bo na ta način upognila naše poslance tem ložje, ker se je nadejala, da bodo liberalci nahujskali naše ljudstvo proti svojim posancem in jih pogнали vladji in Nemcem pod noge. Pa naši ljudje so veliko preveč brihtni, da ne bi spoznali namen vlade in liberalcev, pa se je zgodilo ravno nasprotno. Na številnih shodih so odobrili politiko svojih poslancev, ki imajo sedaj še večjo zaslonbo pri svojih volivcih. Vlada je hotela že meseca septembra sklicati državni zbor, a naši poslanci so izjavili, da morajo prej zborovati deželni zbori, kakor državni zbor, in vlada se je morala udati. Sedaj pa, ko so deželni zbori izvršili nekaj svojega dela, je vlada sklicala državni zbor. In sedaj? Vlada je ravno v tem položaju, kakor je bila. Nasproti ji stoje združeni Slovenci in Čehi, ki ravno tako odločujejo v državnem zboru, kakor so že pred meseci. Vlada in njene stranke prvi dan državnega zbora niti predsedstva niso mogle dobiti. Tu so pokazali združeni Slovenci, da brez ali proti njim se tudi sedaj ne bo v državnem zboru nič sklepalo. To je bil dovolj jasen opomin vladi! Šele v drugi seji, t. j. v petek, je bilo izvoljeno predsedstvo, med njimi tudi naš poslanec Josip Pogačnik.

KAJ PA SEDAJ?

Slovenci in Čehi so vložili 14 nujnih predlogov, ki se imajo vsi prej rešiti, kakor pa vladne predloge, ki so vladi in njenim strankam zelo na srcu. Vlada in njene stranke seveda vplivajo — včasih po čudnih ovinkih — na naše poslance, da bi

odnehali in obetajo, da finančni minister ne bo tako trdosrčen nasproti Slovincem, kakor je bil. Na ta način nas skušajo omečiti, ker vedo, da se naši poslanci razpusta državnega zbora ne boje. Pa tudi na ta način ne bo nič. Naši poslanci ne prodajajo svojega prepričanja. Vsa banda, ki sedi na ministrskih sedežih, mora izginiti, prej se naši poslanci sploh ne pogajajo. Kdor je kriv, tisti naj bo tudi kaznovan. In že se govori, da pojde ministrstvo, ker visoki krogi so čimdalje bolj prepričani, da to ministrstvo ne more napraviti reda v zbornici. Ko bomo v prihodnje pisali poročilo v »Domoljubu«, upamo, da bomo lahko že kaj bolj natančno povedali. Upamo, da bodo naši poslanci tudi na Dunaju zmagali.

POLOŽAJ NA OGRSKEM

je vedno bolj zamotan, ker ga ogrski ministri, ki pravijo, da ga rešujejo, sami vedno bolj zapletajo, da bi v kačnem ribarilu. Kronski svet, ki se je vršil 20. t. m. pod cesarjevim predsedstvom in katerega so se udeležili vsi ogrski ministri, ni imel nobenega uspeha. Cesar je izrazil željo, naj bi še dalje skupno delovale koalicijske stranke. Seveda bi bila njihova dolžnost, da uvedejo, kakor so obljubile vladarju, pravično volivno reformo. Mažari seveda mislijo, da je obljubiti in dati preveč ter zahtevajo zopet narodnih koncesij. Grof Julij Andrassy ne zahteva nič več, kot popolnoma samostojno ogrsko honvedsko (domobrantsko) armado, samostojni delokrog honvedskega ministra, popolno enakopravnost avstrijskih in ogrskih grobov v armadi, ter mažarski polkovni jezik v mažarskih polkih. Preskromni Mažari ravno niso, to jim mora vsak priznati. Seveda bi bili ti gospodje nazadnje še pripravljeni zopet kaj obljubiti, da bi nastala, ko ne bi hoteli držati obljube, zopet kriza in z njo prilika, zopet kaj zahtevati.

HRVAŠKO.

Ustanovni shod V. L. S. v Ljubljani bode, kakor kaže, tudi na Hrvaškem obrodil dober sad. Vodja »Hrvatske sejačke stranke«, Stjepan Radić, piše v svojem glasilu, da je zadnji čas, da se tudi med Hrvatji ustanovi kaj takega, kot je naša politična organizacija, ter bo tudi sam pričel delati na to, da postane ta misel meso in kri. Politične razmere so danes na Hrvaškem res take, da jih morejo biti veseli samo Mažari. Številne stranke se prepirajo takorekoč za prazen nič, med tem se pa po Slavoniji mirno naseljujejo Mažari in Nemci, tako da je v Slavoniji komaj še polovica prebivalstva hrvaškega. V Osijeku pride n. pr. na vsakega hrvaškega ali srbskega doseljenca 12 do 15 Mažarov in dva do trije Nemci. Čudno se skoraj zdi, da se ne morejo združiti hrvaške stranke, katerih nobena ni na odločno protikatoliškem stališču, razun pokretašev. Skoraj gotovo pa je temu vzrok ravno to, da nobena teh strank tudi ne zavzema odločno katoliškega stališča, kar bi druge stranke prisililo, da svoj kulturni program jasneje izrazijo in tako povzročijo, da se duhovno ločijo in, kar jih stoji na stališču katoliškega svetovnega naziranja, združijo na

skupnem temelju. Pomanjkanje jasnosti je gotovo glavni vzrok žalostnih političnih razmer na Hrvaškem.

BOSANSKA USTAVA

še sedaj ni bila razglašena, ko bi bila morala biti že 5. t. m., ker ogrska vlada ugovarja njeni razglasitvi, dasi je ustavi sami pritrčila, češ, da v stanju krize ne more storiti ničesar, za kar bi morala prevzeti odgovornost.

DEŽELNI ZBORI.

Bukovinski deželni zbor je sprejel jako zapleteno volivno reformo s splošno skupino, podvojitvijo mandatov ter z uvedbo večinskih in manjšinskih zastopov po mestih z mešanim prebivalstvom. — Tudi v galškem deželnem zboru je bil predložen načrt volivne preosnove, radi česar se načelnik »Poljske Ljudske Stranke« Stapinski ni mogel udeležiti ustanovnega shoda V. L. S. Ker je pa prišla volivna reforma prekasno v razpravo, se je sklenilo, da ostane odsek za volivno preosnovo permanenten.

V SRBIJI

je demisioniral Novakovićevo ministristvo radi nesporazumljenja pri najetju državnega posojila. Sestavo nove vlade je kralj Peter poveril radikalcema Pasiću in Ljubu Stojanoviću. Na brže bo Pasić ministrijski predsednik, Milovanović pa zopet minister za zunanje zadeve. Nekateri govorijo, da postane ministrijski predsednik Andre Nikolić. Nova vlada bo zahtevala od skupščine 150 milijonov frankov posojila.

V ČRNI GORI

kar ne more priti do miru. Knez Nikola je mislil, da je s tem, da ustavo na papirju, že zadovoljil svoje ljudstvo, katerega zahteva po ustavi je bila vsak dan bolj močna. Ko se je pa pričel, da bo treba z ustavo izpremeniti tudi način vladanja, se je začel kesati svojega koraka, in kmalu je imela Črna gora afere, v katere so bili zapleteni ravno oni, ki so si največ prizadevali, da pribore ljudstvu nekaj svobode. O zadnji aferi se nič prav ne ve, kako je nastala in kakšnega pomena je, ker vlada vse taji, kar ve o njej. Baje so vsega krivi nekateri ljudje, ki so poizkušali rešiti svoje zaprte tovariše. Toda iz aretacij se da sklepati, da je vzrok vsega iskati kje drugje, da je zadeva zelo važna, zraven pa tudi v največji meri resna, če je res, kar se trdi z druge strani, da je na čelu zarote proti knezu prestolonaslednik Danilo sam. Baje je prestolonaslednika tega obdolžil njegov brat, kneževič Mirko, ki bi rad sam postal prestolonaslednik, ter je zadnjo afero porabil za to, da očrni brata. Na vsak način ni vse v redu v Črni gori. Samo odkritosrčne in korenite reforme morejo končati borbo med knezom in ljudstvom ter odpraviti sedanje nezdrave razmere.

RUSKI CAR

potuje sedaj v Italijo, kjer so se vršile zelo obširne varnostne priprave za njegov prihod. Laški socialisti so nalepili po vseh vogalih javnih poslopij v Rimu oklice, kjer očitajo carju krvoločnost ter napovedujejo

za dan njegovega prihoda velika zborovanja, kjer bodo protestirali proti carju in ruski absolutistični vladi. — Poljakom se na Ruskem ne godi dosti boljše kot na Pruskem. Ruska birokracija je razpustila kijevsko društvo »Osviata« z vsemi podružnicami, ki je imelo namen ustanavljati poljske šole in širiti prosveto v poljskem duhu, ker je ta namen, kakor pravi razpustitveni ukaz, v nasprotju s temeljnimi nameni državne politike, ki hoče, da se poljski živelj strne z rusko narodnostjo. Ista usoda je zadela leta 1907 ustanovljeno poljsko društvo »Związek katolicki« v Varšavi, ki je imelo iste namene kot »Osviata«. Zoper to društvo je posebno delal ruski sveti sinod, ker je bil mnenja, da je ono krivo neuspehov, ki jih ima zatiranje katolikov na Litvi in v Beli Rusiji. Tudi poljski učni jezik na protestantskih šolah v Varšavi so odstranili in ga nadomestili z ruščino in — nemščino. — Znamenu ruskemu policijskemu agentu Azewu so revolucionarji na ulici odrezali glavo in mu razmesarili obraz.

NA GRŠKEM

tudi ni vse, kakor bi moralo biti. Zveza častnikov hoče komandirati vse in parlament res stoji čisto pod njenim vplivom. Dosegla je že, da so kraljevi principi izstopili iz armade, sedaj pa zahteva od kralja, naj vse grške poslanike na evropskih dvorih nadomesti z novimi. Tudi hoče naprtili državi novih 135 milijonov dolga brez ozira na davkoplačevalce in na to, da država že sedaj finančno ni posebno močna. Po provinciah se že kaže odpor proti vojaštvu, časopisje vodi hud boj proti njemu in bati se je revolucije.

ŠPANSKE ZMEDE

se vedno večje. Bombni atentati so na dnevnem redu. V državnem zboru so svobodomisleci kar divjali, ker je notranji minister grajal časopisje. Ministrijski predsednik, konservativni Maura in ostali ministri so dobivali toliko časa grozilna pisma, da so bili primorani demisionirati. Tudi kralj Alfonz je dobil pisma, v katerih se mu grozi s smrtjo radi usmrčenja Ferrera, in v gledališču so mu žvižgali. Poslanec Moret je izjavil, da so vse vezi med Maurovo vlado ter liberalci in demokrati pretrgane, zato je vlada demisionirala. Sestavo novega kabineta je kralj poveril Moretu. — Državnega pravika, ki je predlagal Ferrerovo smrt, so napadli z revolverji in ga usmrtili. Ferrerjevemu zagovorniku, stotniku Galceranu, so pa rimski advokati sklenili podariti zlato svetinjo. — Nered je na Španskem seveda še večji, ker so Španci zapleteni v vojsko v Afriki. Posebnih bojov zadnji čas ni bilo. Križarka »Karlos V.« in nek rušilec torpedov sta bombardirala vasi med rtoma Negri in Abdana. Ranjenih je bilo 19 Špancev ter 300 Mavrov.

FRANCOSKI PREDSEDNIK

Fallieres namerava radi bolehnosti odstopiti. Nove volitve bodo v štirih mesecih. Kot kandidate imenujejo bivšega predsednika Loubeta, bivšega ministra Brissona in generala Barteaux.

LISTEK.

Zadnji dnevi Jeruzalema.

(Lucij Flav.)

Zgodovinski roman. — Spisal J. Spillmann D. J.

(Dalje.)

Nekoliko korakov pred tempeljskim pročeljem so postavili vojaki srebrnega rimskega orla ter mu darujejo kadila, tako da se dviga odtod proti nebu neznatn oblček dima, dočim se nad tempeljem okrog nebotičnega plamena valijo nepregledne kope umazanega dima. Krog poganskega znamenja stoje v polkrogu podpoveljniki s Titom na čelu. »Lucij! Poslanik Lucij!« vzklikne Cereal osupel, ko ga opozori desetnik Marcij, naj pogleda drzni postavi, ki sta ob tem času splezali v tako višočino.

»Pri Jupitru, on je!« se začudi Tit. »Kako neki je mož dospel tja gori in kaj neki išče tod? Najbrž ga je prignala gori kaka krščanska bedarija, ki je v zvezi z njegovim verskim naziranjem. Sicer ga imam za jako sposobnega, srčnega in v vsakem oziru zanesljivega poveljnika, ki je navzlic svoji veri zvesto vdan cesarju. Moramo ga rešiti.« In poveljnik zavpije z vso močjo svojega glasu: »Lucij Flav, pridj na kraj, da te rešimo!«

Poslanik čuje njegove besede, pozdravi Tita in kaže z roko proti lini, ki je najbližja Eleazarjevi sobici. Ne meneč se za svarilne klice in opomine svojih tovarišev drvi naprej, se ovije v svoj vojaški plašč, nastavi predse ščit in zdrkne po stopnicah navzdol. Ko mu udari v obraz dušljivi puh in razbeljena sopara, zakliče Natanael naj ostane na mestu, sam pa se pripravi na smrt in hiti proti označeni sobici. Nemirno utripa rešitelju srce, ko tipa v strastni naglici po vratih, ali takoj na to mu zadoni na uho iz nizkega, z dimom prenapolnjenega hrama slaboten ženski glas, rekoč: »O Bog! Pomoč, pomoč!«

»Urno, beži z menoj na streho! Kje je ranjenec?«

»Eleazar je mrtev! Toda Rahela — glej — v nezvesti — o Bog, tudi z menoj je pri kraju!«

Lucijeva roka prime napol omedlelo Tamaro in jo nese vrh strehe na prosto. Samo za hip postoji poslanik, da bi dihnil vase svežega zraka, nato se vrne v naglih skokih skozi razbeljeno ozračje ter reši tudi Rahelo. Že se veseli skrivaj svoje zmage in srce se mu širi od radosti, ko zre pred seboj tako dragi mu osebi, kateri je otel strašne, a gotove smrti. Natanael ga roti, naj podviza svoje korake, da bodo čim prej na varnem. Vsi štirje hitijo proti oni strani tempeljske strehe, koder sta poprej prišla rešitelja, da bi odtod ubežali navzdol ter dospeli na prosto. S strahom opazi Natanael, kako se tudi tu iz posameznih nadstropij valijo ogromni števri dima in kako postaja pod njihovimi nogami kovinasta streha čimdalje bolj vroča. Lucij prebledi. Nato stopi, iskaje druge rešilne poti, na kraj strehe ter vidi pod seboj tisočero množico, ki se gnete še vedno po širokem predvoru ter mu

kliče in ga vabi z rokami. Vojaki mu kažejo široki pomol nad pročeljem, kamor bi nemara dosegle njihove lestve. Toda ta je tako globoko pod Lucijem, da bi ga mogel doseči v skoku samo najspretnější in najpogumnejši skakalec. Pokaže ga Tamari in njej se ne zdi ta pot nemogoča, ko preti od vseh strani neizprosni pogin. Ali o Raheli ni moči m sliti take drznosti. Zato prosi navzoče, naj le poizkusijo svojo rešitev, n.o samo pa naj prepustijo svoji usodi.

»Ali si upaš doseči pomol?« vpraša Lucij Natanaela.

Mladenič se ozre z bojznijo v globočino in pravi: »Poizkusi ti prej, potem ti sledim tud. jaz!«

»Ne! Ti moraš naprej!« odgovori Lucij. Povedal ti bom, zakaj. Splezati moraš k Rimljanom in izročiti Titu te vrstice katere bom zap sal. Povejnik mi bo poslal na pomoč krepkega moža in nato bomo poizkusili rešiti tudi ženi.«

V naglici napiše poslanik nekaj besedi na voščeno ploščico, ki jo je hranil v žepu svojega plašča, ter jo izroči Natanaelu. »Zdaj se pa nikar več ne obotav jai! Glej, kako se podi prot nam plamen! Samo tvoja hrabrost more rešiti nas vse!«

»Prav!« odgovori Natanael. »Rimljani me bodo sicer ssekali na kosce; morda jim potem pride v roke tvoje pismo in vas rešijo. Pozdravljena, Tamara, pozdravljena, Rahela! Najbrž se ne vidimo več! Čuj me, angelj varih, in posodi mi za hip svoja varna krila!«

Natanael se izpusti v globočino in obleži na kamenitem pomolu na nogah in rokah.

»Al si se hudo poškodoval?« zakliče Tamara z vrha. Natanael prikrije in utaji bolečine ter se ozre s prisiženim smehljajem kvišku. Potem se plazí proti lestvi, ki so jo prislonili vojaki in ki sega malone do njega ter poizkuša doseči njen vrhni klin. Tamara med i od strahu, ko vidi mladeniča viseti med nebom in zemljo, in tudi Lucij trepeta za njegovo življenje.

Toda Natanael srečno doseže lestvo in je kmalu na tleh. Takoj nato ga peljejo pred Tita, kjer mu izroči voščeno ploščico. Poveljnik jo vzame in čita: »Ako me ljubiš, dragi Tit, mi pošli semkaj desetnika Marc ja, ki naj prinese s seboj močno, kakih dvajset komolcev dolgo vrv. Rad bi otel življenje dveh oseb, ki sta dragi mojemu srcu.«

»Že zopet neka krščanska posebnost! Mož postavlja v nevarnost svoje življenje, da bi rešil dvoje Judinj, dočim jih je na tisoče popadalo pod našimi meči ter zadostilo srdi in pravičnosti naših užaljenih bogov! Toda vseeno mu hočem uslišati prošnjo!« pristavi poveljnik napol v jezi, dočim občuduje v srcu plemenito in požrtvovalno ravnanje krščanskega vojaka.

Desetnik Marcij spleza po lestvi na pomol in vrže Luciju vrv. Poslanik izpusti previdno ženski po vrvi do Marcija in jima konečno sledi tudi sam. Odtod jim pomaga lestva, tako da stoji slednjič v predvoru na varnem. Tit, ki je pričakoval Lucija ob vnožju lestve, mu dovoli, da sme z Natanaelom in ženami takoj oditi v tabor.

Tempeljski požar je ob tem času v svoji divji veličastni grozoti narastel do vrhunca. Z vseh koncev in streh hiše božje prasketajo proti nebu ognjeni stebri, ki prekašajo drugi drugega po svoji velikosti in visočini. Goreča bruna grme skozi razdejane oboke in padajo skozi vsa nadstropja, tako da je tudi v podzemskih hramih, kjer so nakopičeni zakladi vsake vrste, kmalu vse v ognju in pepelu. »Zdelo in videlo se je, kakor bi gorel ves tempeljski hrib iz svojih korenin,« pripoveduje Flavij Jožef. Med divjimi in neukrotljivimi silami velikega požara pa odmeva tisočeri krik in stok, tisočero žalovanje in jokanje.

Komaj od de Lucij z Natanaelom in ženami v bližnji tabor, zagledajo vojaki visoko nad tempeljskim pročeljem, v čigar ostrešje se je ravnokar zajedel požar, sivolasega starčka. Bil je b azni Kajfa. Ubežal je iz posvetovalnice in se izkušal otet pred ognjem na streho, kjer teka zdaj brez sveta in pomoči semintja. Pretresljivo odmeva med prasketanjem ognja njegov hripavi glas, strašno je videti, kako si nekdanji veliki duhovnik v obupu in smrtnem strahu ruva razkuštrano brado in rotji nepregledno množico, ki se roga njegovi čudni postavi, naj mu prihiiti na pomoč. Ko vidi, da je ostal zapuščen in bo moral umreti tako strašne smrti, tedaj mahne s svojimi pestmi proti ljudstvu in potem proti nebu ter treščí z glavjo navzdol v bučeči vrtinec ognjenega valovja.

ŠESTNAJSTO POGLAVJE.

Zopet v Betaniji.

Ko sporoči Benjamin svojemu očetu: »Tempelj gori!«, mu rabi ne more verjeti. »Tit mi je obljubil, da bo ostalo sveetišče nedotaknjeno, in jaz sem mu zagotovil v ta namen skoro vse svoje imetje,« pravi Sadok prestrašen. Potem hiti s svojim sinom pred tabor, in ko opazi, kako se iznad temoljve strehe dvigajo vedno gostejši oblaki dima in kako narašča plamen, raztrga svoje oblačilo, si potrese na glavo pepela in dolgo časa ne more ukrotiti svojega srda in obupa. Tudi Benjamin ima solzne oči in ihti z očetom na ves glas. Toda njemu božja sodba ni prišla tako nepričakovano.

»O oče!« plaka deček, »kako prav je imel Jezus, da se je zjokal nad Jeruzalemom in njegovim templjem! Lucij mi je pripovedoval, da je stal mili Odrešenik na tem kraju, ko je pretakal solze nad ne-hvaležnim mestom, ki je pomorilo preroke in poslance božje, in je potem vse natančno napovedal svojim učencem, kar se zdaj godi pred našimi očmi. O oče, oče, pogled, kako divja požar! Zdaj moraš konečno priznati, da je ljubi Jezus oznanjeval samo čisto resnico. Ali čuješ žalovanje? Prav do naju doni krik in žalost.«

In res, pogled na goreči tempelj onihča slednjič celo trdovratno upiranje in ustavljanje rabijsvo. Mož je v svoji duši skoro strit in uničen. V tej pregrenki žalosti se vrže na kolena in kliče proti nebu, rekoč: »O Bog, Bog mojih očetov! Usmiljenjé, milost! Moje srce čuti, da se je brezbožno upiralo neštetim dokazom, zlasti vstajenju in čudežem, s katerimi bi me

bil rad prepričal o svojem Sinu Jezusu Kristusu! Gospod, Gospod, jaz verujem! Pomagaj moji omahljivi veri! Ne kaznuj me po meri mojih hudobij, temveč deležen naj bom velike sprave, katero je zaslužil Jezus na križu vsem skesanim grešnikom!«

Tako ihti rabi in s solzami veselja moli z njim vred tudi Benjamin. Tedaj pošlje Gospod spokorjenemu možu kot zagotovilo svoje prizanesljive ljubezni veliko in nepričakovano veselje. Po stezi, ki pelje iz mesta v tabor, prihajajo poslanik Lucij, Natanael in dve ženi.

Benjamin spozna najprej svojega prijatelja, ki stopa za korak oddaljen pred poslanikom. »Oče!« dé rabiju, »to je Natanael, sin Ananov, ki sem ga pustil pri Tamari na Marijinem domu. Nihče drugi ni, kakor on, dasiravno je med tem časom zelo shujšal, in dobri poslanik Lucij ga vodi za roko. Ali kdo sta tisti ženi, ki sta se ravnokar prikazali izza skale? Obe sta zakriti — oče, oče, to sta Tamara in plemenita Rahela!«

Veseli nenadnega svidenja je skoraj preobilo za vznemirjeno in ginjeno srce Sadoka. Njemu in njegovima otrokoma ne gre beseda iz grla; vsi trije plakajo od radosti ter se objemajo in šele naslednji dan, ko zaključi Tamara pred očetom dolgo povest svojih doživljajev, se izkuša Sadok zahvaliti rešitelju svoje ljubljene hčerke, seveda bolj s solzami kakor z besedami.

Ob tej ugodni priliki se Luciju pač večkrat vsiljuje misel, da bi poprosil rabija, naj ga združi s Tamaro; ali vselej si stanovitno izbije iz glave ta mamljiva vabila. »Spricho gorečega templja in nepopisnega gorja, ki še vedno vlada po Jeruzalemu, bi ne bilo lepo snubiti,« si misli sam pri sebi. In res, iz oči device sije sveta resnoba, tako da mine dokaj dni, preden more Benjamin izvabiti s svojimi nagajivimi dovtipi z njenih ust en prvi smehljaj.

Vrhovni poveljnik dovoli Luciju, da sme odpeljati svoje varovance v zapuščen domovje v Betaniji, s katerim se je bil seznanil poslanik ob onem usodepolnem velikonočnem prazniku. Tu čaka jo odslej v neskaljenem miru osvojitve gornjega mesta in nadaljne usode svojih dragih, ki so še zmerom v nesrečnem Sionu. Bereknika sicer vabi ženi, naj jo spremita v Cezarejo, kamor se namerava vrniti v svoji razdraženosti in nevolji, ker je kljub njenim željam pogorel tempelj. Ali Tamara in Rahela se čutita dolžni, da uljudno odklonita vsako tako vabilo; ne upata si tako daleč od mesta, v katerem bodo morda njuni znanci še potrebovali njune pomoči.

Med tem časom nadaljujejo Rimljani obleganje gornjega mesta z velikimi uspehi. Simon ben Giora in Janez iz Gishale sta pripravljena izročiti sovražnikom mesto, toda pod pogojem, da smejo ženske in otroci svobodno oditi. Toda Tit neče čuti o pogajanju niti besedice in veli tudi gornje mesto obdati z nasipi ter prisloniti ob njegovo obzidje razdirajoče stenolome. Tako ima tudi Lucij, čigar pomoči in sveta se poveljnik zdaj posebno rad poslužuje, noč in dan dovolj opravka.

(Dalje prih.)

Razgled po domovini.

Proti pravicam ljudstva so naši liberalci vedno nastopali. V zadnjem zasedanju deželnega zbora vojvodine Kranjske so liberalci obstruirali. Tisti dr. Tavčar, ki je ustanovil protiljudsko, brezversko liberalno stranko, je obstruiral in govoril ure in ure proti po deželnem zboru že sprejeti lovski postavi, v kateri hoče dati naša stranka kmetu, kar ta z ozirom na škodo, ki mu jo dela zajc in druge zveri, že od nekdaj zahteva. Kmet naj si zapomni, da je hotel voditelj liberalcev dr. Tavčar še v zadnjem hipu preprečiti novo lovsko postavo. V nedeljo je na liberalnem shodu v Ljubljani dr. Tavčar zopet napovedoval, da bo decembra zopet rogovilil v deželnem zboru. Zakaj hoče dr. Tavčar zopet rogoviliti? Znano je, da imamo na Kranjskem tako slabe ceste, da sramota. Ubogi kmet po teh cestah tako trpi, da je strah in groza. Ceste so na Kranjskem zato tako za nič, ker so gospodarili v krajskem deželnem zboru slovenski in nemškutarski liberalni škrici, ki so predvsem skrbeli za koristi škricov, kmetove koristi so jih pa toliko zanimale, kolikor koristi prebivalcev v deveti deželi. Naši deželni odborniki so pripravili novo cestno postavo kmetu v korist, a ker Tavčar kmetu nobene stvari ne privoščil, zato že naprej pripoveduje, da bo razgrajal, rogovilil in norel z obstrukcijo v kranjskem deželnem zboru, ker mu ne gre v glavo, da bi dobil kmet dobre ceste. Kmetje, zapomnite si, kaki vaši prijatelji da so liberalci, ki vam še dobrih cest ne privoščijo. Dolžnost vsakega zavednega kmeta je, da odločno nastopi proti najhujšim kmetovim sovražnikom, kranjskim liberalcem!

Družba sv. Mohorja v Celovcu je vsled večjega dela v tiskarni in ker je izvršila vse knjigoveško delo v lastni, povečani in z novimi stroji opremljeni knjigovoznici, malo pozneje kakor lansko leto dogotovila letošnji književni dar za svoje člane. Vendar bodo društveniki prejeli knjige tako zgodaj, kakor je bilo v navadi prejšnja leta. Ko jih bota zima in dolgi večeri zbirala na klopi ob topli peči in čedni mizi v kotu sobe, bodo že lahko črpali zdravo hrano za glavo in srce iz novih knjig, ki jim je bodo prinesle letos za stari dve kroni precej več kakor druga leta. — Razpošiljanje knjig se prične prihodnji teden; najprej jih prejmo najoddaljenejši člani — v Ameriki, Afriki in Aziji — za njimi najbližji — Korošci — potem pa 1. člani v raznih krajih zunaj slovenske zemlje; 2. poreška, krška in senjska škofija; dalmatinske in bosenske škofije; dja-kovska, 3. ljubljanska, 4. goriška, 5. tržaško-koprška, 6. lavantinska škofija. Celovški in vsi udje, ki prejemaajo knjige naravnost v tiskarni, naj pridejo čimprej, da nam ne bodo delale predolgo napotja v itak tesnih naših prostorih.

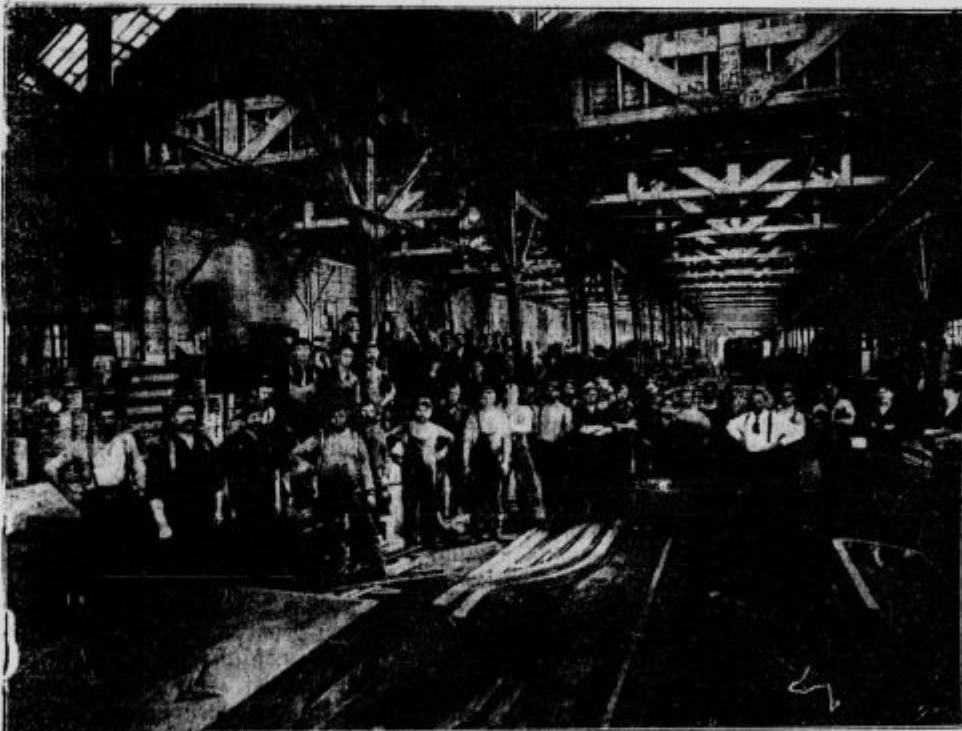
Vse književne pošiljatve spremlja naša iskrena želja: Daj jim Bog obiko svojega blagoslova!

Drž. blagajna in naše ceste in vodovodi. Deželni glavar pl. Šuklje nas poobla-

šča izjaviti sledeče: »Prišedši na Dunaj, kamor je bil poklican kot državni poslanec, štel si je deželni glavar v svojo dolžnost, kot deželni glavar stopiti v stik z merodajnimi faktorji v to svrhu, da se popravi napaka, storjena po poljedelskem ministrstvu z znanim ukrepom glede državnih prispevkov za naše vodovode iz melioracijskega zaklada. Deželni glavar se je takoj mogel uveriti, da postopanje poljedelskega ministrstva nikakor ni izviralo iz političnih razlogov in tudi ne iz preziranj življenjskih koristi našega prebivalstva. Po nadrobni razgovorih, koje je imel deželni glavar z merodajnimi osebami, zadobil je prepričanje, da se najde način, po katerem bo država i za naprej podpirala zgradbo kranjskih vodovodov. Isto opravičeno nado smemo imeti tudi glede zgradb naših okrajnih cest v kranjskem ozemlju.«

vili z našo mišo Slovenijo po vzgledu španske Barcelone, ko bi to upali in imeli za to moči. V tem naš še bolj potrjujejo zločini, o katerih nam poroča prijatelj iz Goriške. Na Čepovanskem so namreč liberalci zažgali nekemu trgovcu in me-sarju hišo, ker ni hotel trobiti v njih brez-verski in svobodomiselni rog. Nadalje so ravno tam na več znamenjih razbili sveta razpela, besni, da so pri zadnjih volitvah tako imenitno propadli. Strašno! In vse to je sad tamošnjega brezverskega časopisja, kateremu na las podobni so tudi celjski liberalni listi in samo še globokemu verskemu čutu našega ljudstva, ki je nedostopno za take stvari, se je zahvaliti, da se kaj podobnega tudi pri nas ne dogaja.

Bogoskrunstvo. Pretekli teden so imeli skupno šolsko spoved dijak tržaške gimnazije, ki se poslužujejo v ta namen cerkve starega sv. Antona. V četrtek zju-

Notranjščina tovarne novoizumljenih motornih voz v Omah, Amerika. (Glej dopis.)

Toliko za danes v pomirjenje našega prebivalstva na Dolenjskem in na Notranjskem, katero tako težko pričakuje izvršitve prepotrebnih vodovodov in cest.

Proti draginji. Pri ministrskem posvetovanju o draginji so posebno razpravljali o sledečih točkah: 1. Znižanje colnine na žito, kar je pa odvisno od Ogrske, ki bo gotovo proti temu. 2. Za meso in pecivo se določi najvišja tarifa. 3. Za znižanje cen sočivju in mleku naj bi skrbele združne organizacije; velike važnosti bi bilo tudi, da bi se dosegel neposreden promet med izdelovalcem in vživalcem. 4. Znižanje železniških tarif bi tudi pripomoglo, da odneha sedanja neznosna draginja.

Liberalne surovosti. Že neštetokrat smo povdarjali, da bi liberalci radi napra-

traj ob sedmi in tri četrti je pristopil k sv. obhajilu en dijak višjih razredov. Kmalu potem, ko je sprejel sv. hostijo v usta, in se nekoliko oddaljil od obhajilne mize, je vzel sveto hostijo iz ust in jo hotel vtakniti v žepno ruto. To je videlo več ljudi v cerkvi; Marijina hči Terezija Zobec pa je bila tako pogumna, da je hitro pristopila k dijaku, mu vzela sveto hostijo iz rok in jo ponesla v svojem molitveniku v zakristijo. Tu je sprejel sveto hostijo č. gospod kaplan Zliah, ki jo je ponesel v posebni škafličici, v kakršni se nosi sveta popotnica, v tabernakelj, kjer je sedaj spravljena, dokler se pokvari. Ko mu je bila sv. hostija vzeta iz rok, je rekel mladenič, da je to stvar iz lekarne. Vendar mu ta izgovor ne bo pomagal. Na sveti hostiji se do- bro pozna, da je iz cerkve sv. Antona in

da je bila v ustih zmočena. Ko to pišemo, nam ni še znano ime tega dijaka. Pač žalosten dokaz, kako grde brezbožneže vzgajajo naše srednje šole. — Nekaj podobnega se je zgodilo tudi v Ljubljani pri zadnji šolski spovedi minoli teden. Nek liberalni dijak višje gimnazije je pred svetim obhajilom snedel celo žemljo in potem prejel sveto hostijo. To je sad liberalnega in svobodomiselnega vpliva na naše dijaštvo. Dijaki stanuje o po stanovanjih, kjer imajo naročen »Slov. Narod«, »Slovenski dom« in druge brezverske liste. Ni čuda, da pride mlad, neizkušen mladenič, ki vživa tako strupeno hrano, ob vero. Zato pazite, slovenski stariši, komu zaupate m adino, ko jo pošljete v šolo.

Mučenika imenujejo liberalni listi slovenski in socialnodemokratski španskega vodjo barcelonskih razbojnikov in morilcev ter glavarja evropskih anarhistov, Franca Ferrerja, ki je bil od sodišča obsojen na smrt in ustreljen. Lep mučenik! Po liberalnem receptu je seveda hvalevredno, da je Ferrer vodil čete požigalcev, roparjev in metalcev bomb, ki v Barceloni niso preje neha, dokler niso bile porušene vse cerkve in požgani vsi samostani ter pomorjenih na stotine nedožnih žrtev. Moriti, ropati in požigati je po mnenju liberalcev dovoljeno in če je kdo radi tega kaznovan, postane mučenik, da je le pristaš svobodomiselne stranke. In taki ljudje, ki proslavljajo moža — Ferrerja — ki v svojih učnih knjigah za svobodne šole izrecno uči, da ni Boga, ne državne oblasti in da je umor v politične namene upravičen, ti ljudje si še potem predrznejo hinavsko trditi, da niso nasprotni veri in cerkvi.

Tržaška »Edinost« hvali z drugimi brezverskimi listi prostomisleca Ferrerja, katerega so na Španskem ustrelili. Ali je torej ta list boljši nego drugi brezverski? »Edinost« je brezbožna in revolucionarna, zato jo ne more dober katoličan ne brati, še manj pa naročiti. Ko so po naročilu Ferrerja tolpe morile španske menihe in redovnice ter zažigale cerkve, je »Edinost« z drugimi liberalnimi časopisi molčala.

Srebrna maša slovenskega duhovnika v Ameriki. V nedeljo, dne 17. oktobra, je daroval slovesno srebrno sveto mašo naš odlični rojak č. g. Ivan Solnce, župnik v St. Paulu v Ameriki. Iz stare domovine pošiljamo uglednemu, za ameriške Slovence prezaslužnemu gospodu jubilanu najiskrenejšo čestitko!

Iz Kandije pri Novem mestu se nam piše: Pred dobrim tednom je gostilničar Penca, po vsi okolici znana oseba, in v prejšnjih časih župan občine Šmihelj-Stopiče, tako nesrečno padel v svoj hiši, da je pod stopnjicami mrtev obležal. Rojen je bil v Mokronogu iz znane Pencove rodbine in se naselil ob veliki cesti blizu Poganc. Prijatelji so ga le z domačim imenom »Žan« nagovarjali. V mladosti je bil postaven, visoko vzrasel mladenič, pozneje vojak in orožnik. Tudi zadnji čas se je nosil po konci, starega vojaka je že po hoji poznati. Na zanimivi razglednici treh dolenskih originalov Bojanec - Penca - Štembur je ostal le še poslednji.

Smrtna kosa. Iz Gorice: 18. oktobra je umrl v Gorici profesor verouka na goriški gimnaziji Francišek Cleri. Pokojnik je bil zadnji dve leti tudi knjižničar lice ske knjižnice. Pred tedni je v knjižnici pade, z lestve in si zlomil nogo. Ko je sedaj ležal doma v postelji, ga je prišla pljučnica, ki ji je podlegel. Rajni je bil rojen dne 2. januarja leta 1862 v Gorici. V mašnika je bil posvečen 17. avgusta leta 1884. Po odstopu pokojnega kateheta Andreja Marušič je on postal katehet na goriški gimnaziji leta 1894. Pokojnik je bil blagega značaja, povsodi priljubljen. Slovensko je, akoravno Italijan, lepo govoril. Naj počiva v miru!

Duhovske spremembe v goriški nadškofiji. Č. g. Josip Grilanc, doslej kurat v Kobljivasi, je imenovan za vikarja v Sedlo. Č. g. Ivan Vuga, doslej vikar v Kozani, je postal vikar v Gabrovici. — Č. g. Alfonz Blažko, kurat v Mirniku, je imenovan za vikarja v Kozano.

Narodnoobrambna enketa se je vršila v Ljubljani v soboto, 16. oktobra, popoldne in v nedeljo dopoldne. Razprava je bila temeljita in živahna in so bile zastopane vse slovenske pokrajine. Da se naše obrambno delo postavi na trden temelj ter se vsestransko organizira, se je sklenilo ustanoviti posebno obrambno društvo.

Poverjenike »Družbe sv. Mohorja« nujno prosimo, da pred razdelitvijo knjig povedo ljudem, naj se spomnijo z darovi onih slovenskih bratov in sester, ki so v nevarnosti, da jih tujec potuje. Te slovenske duše, katere narodni naš nasprotnik poizkuša zvoditi v socialno demokracijo in v vsenemštvo ter jim tako ugrabiti vero in narodnost, so nam najbližje! **Vsi Mohorjani naj se zato spominajo z darovi naše narodne obrambe!** Komur je dano večje blagostanje, naj da tudi večji dar! »Dar Mohorjanov« bodi prava narodna zbirka za našo narodno obrambo. Vsi ti darovi pa naj se pošiljajo v centralno blagajno naše narodne obrambe v Ljubljani (za sedaj na naslov upravnništva »Slovenca«), ki jih potem odstopi novemu narodnoobrambnemu društvu. Naj ne bo poverjenika »Družbe sv. Mohorja«, ki ne bi poslal večji ali manjši »Dar Mohorjanov«. Tudi člani in članice »Družbe sv. Mohorja« pomagajte z agitacijo med svojimi znanci, da bo ta »Dar Mohorjanov« kolikor mogoče velik! Potrebe našega narodno-obrambnega sklada so nujne. Zadnji čas je šlo v St. Ilj 4000 K, za slovensko šolstvo na Koroškem 3000 kron, za društvo »Kres« v Gradcu odpošljemo 500 kron, mnogo potreb je pa še silno nujnih. Zato vsi na pomoč!

Loterija. Preteklo leto smo znosili ljudje v loterijo 34 milijonov kron, dobitkov pa se je izplačalo 1.300.000 K. Na vsakega 90. igralca je prišel dobiček okrog 18 K. Država je imela čistega dobička 15 milijonov kron. Še vedno ni slabo na svetu, ker zmečejo ljudje toliko milijonov v judovski in državno žrelo.

Umrl je dne 2. oktobra t. l. Janez Žvab, posestnik v Logu pri Bohinjski Bistrici, v 82. letu svoje starosti. Pokojni je bil blaga duša in vzoren gospodar, zelo navdušen za cerkve. Ob prostem času je

vedno prebiral »Slovenca« in »Domoljuba«. Najraje je čital o naši avstrijski armadi. Naj počiva v miru!

Blížajo se nam Vsi Sveti in Verne duše — ravno pravi čas, da se spomnimo tudi na to, kako bi povzdignili pobožnost in spomin na rajne s tem, da preskrbimo na predvečer vernih duš za lepo in času primerno petje na pokopališčih. Zato opozarjamo čč. dušne pastirje, organiste, izobraževalna in pevstva društva, da si omislijo pravkar izdane **nagrobnice**, ki jih je uredil Francišek Marolt in izdala »Katoliška Bukvarna«. Cena lično vezani knjigi 2 K 40 v. Tu se nahajajo — česar dozdaj še nismo imeli — zbrane vse nagrobnice, ki so bile dozdaj v navadi, pa veliko drugih novejših velike glasbene vrednosti. Ob grobovih naših rajnikov bodo veličastno vplivale in vnemale vernike, da ne pozabijo svojih v Bogu preminulih.

Gorenjske novice.

Iz ljubljanske okolice.

Iz Ježice pri Ljubljani. Četrtnkrat in to pot zadnjikrat se je priredila »Mater Dolorosa« v nedeljo, na praznik posvečevanja cerkva. Predstavo je počastil tudi premilostni gospod prelat, generalni vikarij Iv. Flis in se je o njej in o igralkah prav laskavo izrazil. Nemara bi ne bilo prav, sem si misli, ako ne bi tudi od moje strani sledila zahvala vrlim igralkam, ki so svojo dokaj truda zahtevajočo nalogo tako častno izvršile. Sprejmite torej ve nedolžna srca v zahvalo sledeče verze:

Teče, teče bistra Sava
čez Posavje in mu pravi:
Dokler bode zemlja stala,
tekla bom po tej planjavi.

Teče, teče verz iskreni
iz srcá mi in obeta:
Dokler v srcu kri bo gorka,
enega ne zabim leta.

Ko sem videl tam na odru
»Dolorose« dan otožni,
kakor sem ga v duši nosil
dvakrat dve pomladi rožni.

Poje, poje zvon posavski
kakor struna rajskovbrana:
Slava Tebi, o Marija,
večna slava in hozana.

Poje, poje pesem moja
kakor ptica tam za logom:
Čast in hvala, srca mlada,
zastor pada... Z Bogom!
Z Bogom!

Silvin Sardenko

Hrušica. Za našo šolo so nastopile že ugodnejše razmere. Krajni šolski svet, katerega dolgo časa ni bilo, je zopet začel delovati. Predsednik mu je župan, posestnik, c. kr. poštar in gostilničar, g. Franc Korbar. Brigal se bo za to, da se šola postavi na isto odlično stališče, na katerem

je njena posestrima na šentpeterskem polju. Tudi v šoli se čuti, da piha drugi veter. Dolgo zaželjena snažnost se vrača v šolske prostore. Stare škatle in zaboji, ki so prej ležali po hodniku in v šolskih sobah, so izginili. Učne sobe so se osvobodile umazanih odpadkov po tleh, okna, ki že menda pet let niso bila umita, so osnažena. — Dal Bog, da bi se naredilo še kaj drugega. Potreb je veliko.

Hrušica. Že pred nekaterimi meseci je pisal izboren mladenič, ki je sedaj pri vojakih, kako potrebno bi bilo za vasi Štepanja vas, obe Hrušici in Bizovik izobraževalno društvo. Navdušeni mladenič, ki sedaj nosi vojaško suknjo, ni dočkal tega trenutka, ki ga je srčno želel. Želja tega mladeniča pa je postala sila, ki buta vedno bolj na dan. Ciril-Metodova družba, ki je bila v Štepanji vasi ustanovljena, nas primora, da si ustanovimo svoje lastno društvo kot branik proti liberal. poizkusom. Naša sosedna društva nam kličejo: Gani se še vi! Vse se giblje, vse dela, le vi še spite. — Dobro znamenje je, da nekateri mladeniči sami želijo takega društva. Torej na noge!

Štepanja vas. Tudi pri nas čutimo, kako potrebno bi bilo za fante kakšno boljše razveseljevanje, kakor je imajo sedaj. Izobrazba, katero smo dobili v hruševski šoli, je majhna. Naj nam kako izobraževalno društvo nadomesti česar nismo dobili. Potem ne bo treba nekaterim fantom poljubovati stolovih nog, kakor jih sedaj; ne bo treba nositi zavezane butice in zabodenih hrbtov in nog ne bo treba šivati zdravnikom. Noži bodo pa doma za krompir ali repo, ali pa za žabe dreti. Radovedni smo ali se bo kdo kaj ganil ali pa bomo še naprej spali!

Iz Št. Vida.

Predavanja. Preteklo nedeljo je na roditeljskem sestanku v telovadnici »Orla« predaval g. Mihelič o pomenu in važnosti vzgoje. Na mladeniškem sestanku pa je govoril g. Jeločnik o potrebi discipline in reda v mladeniških društvih.

Prireditve. Člani Orla pripravljajo lepo igro »Skriti biser«, katere snov je povzeta iz življenja sv. Aleša; dekleta pa bodo predstavljale »Svojeglavno Minko«, ki je bolj šaljive vsebine, a zelo podučna. Tudi v draveljskem društvu se bo še pred božičem priredila ena igra. Prvo nedeljo v novembru bo v Dravljah zopet predavanje.

Za elektriško podjetje na Brodu je posestnik Česenj že dobil oblastveno koncesijo; tudi komisijonalni ogled za postavljanje drogov se je že izvršil.

Savski most Brod-Tacen še ne bo prav kmalu odprl pota čez Savo. V nekaj dneh bodo dovršili zadnjo kozo iz betona, pri kateri so imeli precej težav. Ako se bo trdka, ki je prevzela železna dela, požurila in delala tudi po zimi, potem smemo upati, da bomo aprila prihodnjega leta brodu lahko dali slovo.

Iz Črnega grabna.

g Občinske volitve v Krašnji so bile precej burne. Zmagali so liberalci. Liberalni vitez iz Črnega grabna je napel po-

slednje sile spraviti na površje propalo liberalno kliko. S pomočjo raznih nelepih sredstev se mu je posrečilo pridobiti možičkov, ki so mu sledili na volišče nevede, zakaj se gre. Gotovo že bridko obžalujejo svojo zmoto, še bolj pa se bodo kesali, ako se liberalnemu vitezcu res posreči splezati na županski stolček. Zoper volitve je vložen priziv.

g Pota in ceste so v lukovski občini v najslabšem stanju. Pozna se liberalno gospodarstvo tukajšnje inteligence. Cesta iz Lukovice v Gradišče je taka, da človek lahko pri belem dnevu v blatu vtone. Naj bi se župan za pota in ceste malo bolj pobrigal, ne pa vtikal svoj nos v nepotrebne stvari. Volivci naj pri prihodnjih volitvah izbirajo može iz svoje srede, kateri vedo kaj jim je treba. Nerazumno se nam zdi poveriti gospodarstvo občine takemu, pri katerem uživa zajec več spoštovanja kakor ubogi kmet. On, ki je ob cenitvi škode po toči se izjavil, da sta samo dva v občini ki sta potrebna podpore.

g Prijatelji kmeta so naši liberalni gospodje. Župan kupi travnik, na katerem je sezidana shramba za gasilno orodje. Ta mu je pa bila silno na poti. In kaj se spomni »učena« glava. Zahteva, naj se poslopje spravi s površja, občina pa naj na svoje stroške zida novo. No, gospod notar, saj se je že res večkrat čulo da so se desetletja stoječe stavbe podirale zaradi lenega razgleda. Se poznamo!

g Dvorazredno ljudsko šolo hočejo na predlog učitelja in lukovskih liberalcev razširiti v trirazrednico. Seveda učitelj predlaga in župan podpiše; učitelj se izjavi za nerazdelni pouk, samo da bi bil popoldne prost, županu pa še vedno po glavi roji nemška šola. No, v razmerah, ko se otroci še slovensko bore malo naučijo, jim bo tudi nemški tretji razred popolnoma nepotreben.

g Razmere na brdski šoli so dan za dnem bolj čudne. Otroci se pretepavajo prav pred šolo do krvi in med odmorom vpijejo, da je groza. Učitelju se menda zdi bolj umestno z gđ. učiteljico preresetavati »Narodove« novice, kakor pa nadzorovati otroke in paziti, da kdo ne pade v kako jamo tik šole. To si učitelj ne šteje v svojo pedagogično dolžnost, v večjo dolžnost si šteje, da se otroci poučujejo pesmi, kakršne prepevajo ponočni pobalini. To sicer učitelju ni toliko zameriti, ker nima pevske naobrazbe.

Bohinjska Srednja vas.

Narodno gospodarstvo. V nedeljo 10. t. m. je predaval pri Stari Fužini deželni mlekarški nadzornik, gospod Legvart o živinoreji in mlekarstvu. Pred novo urejeno sirarno se je zbralo nad 100 poslušalcev obojega spola iz cele zgornje doline, največ iz Stare Fužine in iz Česnjice. Vsi so z velikim zanimanjem sledili temeljitim izvajanjem gospoda govornika. Pred vsem je povdarjal, kako skrbno da je treba negovati živino v hlevu. Posebno treba skrbeti, da dohaja v hlev vedno dovolj svetlobe in zraka, ker to silno upliva na kakovost mleka. Sploh treba paziti na to, da se pravilno molze, da se mleko ohrani snažno, da ne stoji v kakem zaduhlem

kraju itd. Treba skrbeti, da se okrepi in izboljša domača pasma. Sploh je treba vso pozornost v prvi vrsti obrniti na živino. Mnogo pametnejše, pa tudi cenejše bi bilo, ako bi se namesto žita sejalo več detelje in bi se bolj skrbno gojili travniki. Kaže na Švico in sosednjo Koroško. V Švici se porabi in izrabi vsak košček zemlje. Koliko leži pri nas sveta, kjer bi se lahko z majhnim trudom napravili rodovitni travniki! V Švici se ne seje skoraj nič žita, vse se uvaža. A koliko prinaša ljudstvu živinoreja, ker Švica vse žrtvuje za njo! Koroška je bila še pred nekaj časom mnogo bolj zanemarjena kot naša dežela. Korošci so se učili pri nas, a koliko so že sedaj daleč pred nami! Ako ne bomo napredovali, bomo zaostali in lahko se zgodi, da Bohinj obuboža, ker ne bomo mogli več spečavati ne živine, ne sira, ko nas bodo izpodrinile tuje dežele. Zato je za naš gospodarski obstanek neobhodno potrebno, da se z vso vneto oprinemo naprednega gospodarstva.

Za ohranitev in okrepitev živinske pasme bo nujno treba v Bohinju živinorejske zadruge. Le v združenju se da tu kaj doseči. Pozimi se bo na predlog gospoda poslanca Pibra priredil v Bohinju živinorejski in mlekarški tečaj s poučnimi predavanji, ki se ga v obilnem številu udeležite. Posebno veliko pa se je storilo za to, da se izboljša bohinjsko sirarstvo. V Avstrijo se vsako leto uvaža silno veliko sira, seveda največ iz Švice. Ako bi se oprijeli mi modernega sirarstva, bi imeli kmalu doma prav tak sir kot n. pr. v Švici in bi nam ne napravljalo tuje blago konkurence. Zadnja leta se je pač naš sir lahko izpečal, ker je bila drugod suša, a za bodoče bo drugje zopet boljše za živino in lahko se zgodi, da sira ne bo mogoče spečati. Zato treba, da bo naš sir tako dober, da bo mogel konkurirati s tujim.

Prav zato, da se naučimo tudi pri nas izdelovati boljši sir, se je preuredila sirarna pri Stari Fužini v vzorno moderno sirarno, kjer se bo lahko napravljala najfinjši ementalški sir. Ministrstvo je dovolilo visoko vsoto v ta namen. Doslej se je že izdalo okoli 10.000 K. Dežela je nastavila za praktični pouk posebnega sirarja iz Švice, g. Zimmermanna. V imenu poslušalcev zahvali g. župnik g. predavatelja za njegov požrtvovalni trud in prekoristne nauke in želi, da bi se ljudstvo z vso vneto oklenilo nove naprave in se tako izkazalo vredno zaupanja, ki se stavi vanj. Nato so si ogledali navzoči na novo preurejeno sirarno, ki se seveda precej razlikuje n. pr. od naših navadnih sirarn po planinah. Vsem brez izjeme je nova naprava zelo všeč. Žal, da se s sirom ne bo moglo takoj pričeti, ker par tednov še ne bo lahko dobiti mleka, ker je živina še večinoma v planinah.

Kakor pri vsaki novi stvari, se kažejo tudi tukaj sempatija prav nepotrebna nasprotstva in pomisleki brez vsake podlage. Bodimo hvaležni, da se je pri nas kaj takega upeljalo! Ako je stvar preizkušena po drugih deželah, če imamo tu strokovnjake, sprejmemo z odprtimi rokami, kar se nam takorekoč zastoni ponuja! Saj spoznate, da vam hočejo edinole pomagati!

Kaj bodo rekli o nas naši zanamoi, ako se ne bomo oprijeli prilike, ki jo imamo! Pokažano, da imamo res smisel za napredek! Nikari ne bodimo malenkostni. Seveda včasih treba kako stvar potrpeti ali počakati, da se pojasni, ne pa kar slepo poslušati tiste, ki pri vsaki taki stvari začno kričati, si nič ne dajo dopovedati ter tako stavijo dobri stvari in blagoslovenu napredku samo ovire! Pojdimo rajši na roke onim, ki nam hočejo dobro, saj s tem le sebi koristimo! Pred vsem pa ne poslušati kričaveč ampak s treznim razumom naprej za napredkom!

g Visok obisk. Minulo nedeljo, 24. oktobra, so se ustavili v naši župniji presvetli gospod knezoškof. Ogledali so si novo sirarno pri Stari Fužini in ravno kar dozdano duhovsko letovišče ob jezeru pri Sv. Duhu. Obe napravi so jim bile zelo všeč. Bohinjci pa smo bili tudi kaj veseli, da smo zopet pozdravili svojega preljubljenega višjega pastirja v svoji sredi.

g Slovensko planinsko društvo bo prestavilo Vodnikovo koč v Velim polju k zgornji novi poti, kar bo za turistiko velikega pomena. Delo se je že pričelo.

g Skrivne sestanke, kjer se razpravlja o visokih bogoslovskih in modroslovskih vprašanjih — menda nekakšno univerzo — imajo neki modrijani nekje v Srednji vasi. Za enkrat samo to-le: Čudno je, da hočejo ljudje, ki bero brezverske časnike in zabavljajo proti veri in njenim napravam, vkljub temu očitno pred svetom veljati za verne katoliške kristjane! Morda utegnemo prihodnjič kaj več povedati o tem.

g Zaradi nove sirarne so se duhovi nekoliko pomirili. Prav je tako! Pokažite, da vam je res mar napredek in ne dajte si ukazovati od gotovih ljudi, ki jim je mar le lastni žep, a ne splošni blagor ljudstva in ki le zato hujskajo proti tej velepomembni napravi. Najbolj žalostno je to, da, kakor čujemo, stoji za celo nasprotno akcijo mož, ki je po svoji službi poklican, da skrbi za kmetiške koristi. Otresite se tega nebodigatreba liberalnega vpliva in poslušajte tiste, ki vam hočejo v resnici pomagati k vedno večjemu napredku v gospodarstvu!

Iz raznih krajev Gorenjske.

g Iz selške doline. Krokodilove solze pretaka v zadnjem »Gorenjcu« fini in olikani gospod Karol Dolenc, gostilničar in trgovec v Železnikih. »Zlobnost našega župnika je dosegla vrhunec!« Kaj pa je storil hudega? Jeli morda ubil kakšnega liberalca? O ne, on je storil še veliko večji hudobijo. Izjavil je v nedeljo na prižnici, če bodo ob nedeljah sokoli mesto v cerkvi po gostilnah, da ne bo desete maše in da bi bilo torej najbolje, ko bi bile gostilne med deseto mašo zaprte. In zajokal je za vero sveto nad vse vneti Karol Dolenc in po mlademu licu so se mu vsuli celi potoki krokodilovih solz in vzdihnil je iz dna svoje »pobožne« duše: »Ljudstvo se bo začelo odtujevati cerkvi in posledice za cerkev znajo biti žalostne... Ljudstvo bo izgubilo še tisto vero, kolikor jo ima...« (bolje: kolikor so mu jo še pustili naši li-

beralni listi.) Ljudje prihajajo ob nedeljah iz okolice v različnih časih po kupčijskih opravkih, trudni so, potrebni so okrepčila... In Korl — usmiljeni Samarijan, čaka nanje z gorko juho, s kozarcem pristnega vinca, župnik, naduti župnik, človek s hudobijo najgorše vrste, jih pa ne pusti noter! Zares grozno, strašno, nezaslišano! Župnik ne pusti, da bi se ljudje, ki so prišli k sv. maši, krepčali med sveto mašo v Korlovi gostilni z juho in vinčkom! Zares, grdobija prve vrste. Dobri in krščanski ljudje se gredo krepčati pred sv. mašo in po sv. maši in zoper to župnik nima nič in tudi ne more imeti. Tudi če pride kakšen tujec, ki je bil že pri sv. maši, med sv. mašo krepčati se — in to se najbrž zelo redko zgodi, — tudi to bi bilo v redu, zoper to tudi noben škof ne bi imel nič. Da so pa sokoli, ki zjutraj niso bili pri sv. maši, med deseto mašo v gostilni, zoper to je pa dolžan vsak župnik nastopiti z vsemi sredstvi, kajti on ni pastir samo za mežnarja in kuharico, kakor se fino izraža gospod Korl, ampak je pastir tudi sokolov in liberalnih oštrjev, tudi oni so njegove ovce, seveda če sami hočejo biti recimo kozli, to nič ne de, vsekako so še vedno v njegovi čedi. — To je torej vsa »zlobnost«, ki jo je zakrivil železniški župnik in vsled katere se »verni« Korl boji, da ne bi vera v Železnikih opešala. Da so te Korlneve solze samo krokodilove in da mu je samo za juho in za kronce, dokazuje to, da kar ni mogel zakriti konjskega kopita in jevzklil: »Če desete maše ne bo, (ki mi prinaša kronce) pa še šeste ni potreba, še manj pa nadutega župnika!« Torej nič, kar cerkev poderimo. Kako malo je Korlnu za sveto vero, dokazuje tudi to, da je on prvi v Železnikih, ki je odprl od njega samega v »Gorenjcu« naznanjeni »novi vir dohodkov, ki bo župniku še manj ugajal«, začel je namreč prodajati »Gorenjca« in »Slov. Narod«, t. j. ona dva lista, ki bi rajši danes kot jutri iztrgala vsako vero iz ljudske duše in ki bi najrajši videla, da bi ne bilo nobene cerkve in nobenega duhovna več in ki hvalita zadnji čas največjega tolovaja, ki ga je rodila človeška mati v zadnjih 50 letih, anarhista Ferrerja, ki je vodil barcelonsko sodrgo proti cerkvam in samostanom, da so jih požgali, in ki je vero označeval kot sleparijo, duhovščino za hijene, sv. zakramente za babjeverstvo in učil umor kraljev in ob smrtni uri odklonil vsako duhovsko pomoč. Te liste bo sedaj prodajal oni Korl, ki joka v »Gorenjcu«, da se bo po krivdi župnikovi začelo ljudstvo odtujevati cerkvi!! Katero besedo naj ravimo, da zadostno označimo tako početje? Le tako naprej, le prodajajte liberalni brezverni strup, prišlo bo nad vas, česar se bojite, pa tega ne bo vzrok železniški župnik. Ljudstvo bo imelo vedno manj vere in vedno manj »trudnih in okrepčila potrebnih hribovcev« bo prihajalo ob nedeljah v Železnike, šli se bodo raje hladiti in krepčati v svoje gozde in vi boste čakali s svojimi »krepčili in juhami«, pa jih boste morali sami pojesti. In zgodilo se bo, kar je rekel g. dr. Krek, da boste romali s svečami v roki na Prtovč in molili, da bi se zopet pričela »ta sveta andaht«, pri tem pa

svveda misliti na svoj prazni žep. — In še celo kaplana hoče imeti gospod Korl v Železnike! Kaj vam je morda že zmanjalo tvarine za »Gorenjca«? Župnika ste že obrali do kosti in sedaj bi radi imeli še kaplana, da bi glodali na njem. Se bote želi morali železniški liberalci popred korenito poboljšati, predno pride kaplan v Železnike, kajti naš gospod knezoškof so preusmiljeni, da bi med take liberalne glodače pošiljali kaplana. Da pa imenuje fini gospod Korl naše društvo »čukarsko društvo, v katerem je večinoma sam izmeček«, to pa olikanemu Korlnu prav nič ne zamerimo, kajti to je pa že tak ocvirek, da brez njega noben liberalen dopis, ki hoče zadeti v črno, ne sme biti. Samo to rečemo, da bo naše po večini dobro in krščansko železniško ljudstvo, ki ga nazivlja »olikani« Korl »izmeček«, že skrbelo z vsemi močmi, da Korlnov »novi vir dohodkov« ne bo tekel v preobilnih curkih. Capito ???

g Stara Loka. Sv. misijon se je vršil od 10. do 17. oktobra. Vodili so ga čč. gg. oo. jezuitje p. Žužek, p. Kunstelj in p. Prištov. Vsak dan so bile tri pridige. Stanovski govori so bili dopoldne ob pol 11. uri, za šolske otroke pa v ponedeljek popoldne ob 2. uri. Vsi govori so bili kljub lepemu vremenu in mnogemu delu na polju dobro obiskani. Vsak govor je prehitro minul, tako da so mnogi rekli, ko bi bilo še enkrat tako dolgo, pa bi se še ne naveličali poslušati. A ljudstvo ni le poslušalo, temveč je tudi s pripravljenim srcem sprejemalo resnice. Obhajanih je bilo okrog 1700. Sklep misijona je bil v nedeljo dne 17. oktobra. Ob 3. popoldne je bil blagoslov novega misijonskega križa in procesija z misijonskim križem, potem sklepna pridiga in ponovitev krstne obljube, katero je ljudstvo na glas ponovilo. V ponedeljek zjutraj je bila še pridiga vernih duš in potem opravilo za rajne farane na pokopališču. — Odšli so čč. oo. misijonarji, a besede njihove ostanejo v naših srcih. Hvaležni smo pred vsem g. dekanu, ki nam je naklonil te velike duhovne dobrote, naj jim Bog obilo povrne! Hvaležni smo pa tudi čč. oo. misijonarjem za ves njih trud in požrtvovalno delo za naše duše. Bog bodi plačnik!

g Iz Šinkovega turna. 10. t. m. so nas obiskali premil. g. knez in škof ljubljanski. Ogledali so si grajščino, cerkev in župnišče, ki je pa, žalibog, še sedaj prazno. Da bi se nas vsaj kdo izmed gg. duhovnikov usmili! Kraj je tako miren, tihi in prijazni. Grajščina bi bila kaj pripravna za občinsko hiralnico, za šolo ali kaj takega. Može zganite se. Nek dobronik jo sam kupi v ta namen. To bi bilo v veliko korist naši občini. — Letošnje leto je bilo pri nas dobro. Žita so bila lepa, sadja je bilo tudi zadosti, a tudi drugi sadeži so letos obilni, tako da se moramo prav toplo zahvaliti Bogu, ker nas je z vsem oblagodiral in obvaroval uim. — Občinska pota so pri nas prav v slabem stanu, bo treba malo šodra, kaj ne?

Dolenjske novice.

Iz litijskega okraja.

d Javorje. V nedeljo, 17. oktobra, ponoči so pobili v Leskovcu nekega berača do mrtvega. Storičcem so že na sledu. Pač žalosten nasledek pijanosti in iz nje izvira-joče surovosti.

d Šmartno. Dne 4. novembra dopoldne in popoldne vršile se bodo pri nas občinske volitve, ki bi bile čisto mirne, če bi ne imeli par liberalnih zagrizencev in surovin in pa par hinavcev. Prepričani smo, da bo kmečko ljudstvo naše lepe občine do malega edino in da ne bo šlo na lim liberalcem in nevednim ali pa hinavskim in nedoslednim spletkarjem. Razvrstili se bodo odborniki po celi občini, kar je tudi prav; vsakemu svoje! Liberalni prvaki v Šmartnem stopajo kot strankarji in liberalci v volivni boj, odbili so vsak poizkus sporazumljenja. To pa mora biti vsem poštenim kmetom migljaj in opomin, da trdno in edino kot en mož drže skupaj ter z liberalci in s tistimi, ki ž njimi spletkarijo, pomedejo tako, kot so že povsod drugod pomedli liberalce iz zastopov. Kranjci, Stajerci, Goričani — vsi so izbacili skoraj popolnoma liberalce iz deželne- ga in državnega zbora, po vseh občinah po kmetih so že zapodili liberalne škodljivce; ali naj pošteno, verno šmartinsko kmečko ljudstvo nosi še naprej umazani liberalni jarem na vratu? Metlo v roke in izčistimo lepo šmartinsko občino liberalnih smetij! Verno, krščansko ljudstvo je vedno na strani Slovenske Ljudske Stranke, kakor kažejo vse volitve za državni in deželni zbor, kakor kažejo občinski odbori prejšnjih dob — liberalci pa hočejo gnjili liberalizem vtihotapiti med ljudstvo. Toda tega ne bo; verno ljudstvo naj zastopajo tudi verni kmečki zastopniki v občinskem odboru.

d Litija. Sokola so, kakor pravijo, ustanovili v Litiji. No, menimo, da bo Sava kljub temu še naprej tekla, starosta Sokolov pa še nadalje zdravil bolnike in bolnice, dokler mu kje ne izpodleti!

d Šmartno. Nemarnost očita »Slov. Narod« sedanjemu županu Hostniku, češ, da je preveč poredkoma skliceval seje. Toda naj pogleda rajši »Narod« zaspane liberalne odbornike, katere je bilo treba takorekoč s silo spravljati k sejam. Kmečki odborniki so čakali, liberalni pa spali ali pa opravljali svoje posle. Ne, liberalnih zaspancev ne več v občinski odbor, dosti je, da so spali tri leta! — Vsakovrstne laži trosijo liberalci; govore o zapravljanju občinskega premoženja, o zidavi društvenega doma na občinske stroške itd. Toda tudi te slabo izmišljene laži liberalizma ne bodo rešile: Liberalizem je laž sam na sebi, in nič boljši niso tisti, ki prisegajo na liberalizem! Torej med staro šaro z gnjilim liberalizmom in njegovimi privrženci!

d Šmartno. Huda prede liberalcem. Kot srne letajo okrog — nadučitelj Debelak, Razboršek, Robavs, Watzek (posilipoštar) — in izkušajo napraviti razdor med volivci. Tudi očka Zore se mujajo in

hodijo po kostanj v žerjavico za ljube liberalne goste. Škoda za vas, Krznarjev očka, potomec nekaj tako sloveče krščanske družine! V to kompanijo je stopil tudi Nace iz Pintarjevca, ki je še pred kratkim hinavsko igral »klerikalca«. Obema, Zoretu in Nacetu in njunim tovarišem bi povedali besede našega vrliga poslanca Povšeta: Da so škrici liberalci, je razumljivo, da je pa še kak kmet med liberalci, je nezaslišano in nerazumljivo. Nesrečna prevzetnost in nesrečno branje liberalnih časnikov, kam sta pripeljala oba Naceta! Štrik, potegnjen od Klančarja do Naceta in Zoreta pa do šmartinskih par zagrizencev, pa bo le prekratek in preslab, da bi zvezal počen liberalen pisker! Prašamo le: Ali more pošten kmet voliti ljudi, ki pripadajo stranki, ki zaničuje kmete z neumneži, ki je toliko nasprotovala v deželnem zboru postavam, ki so kmetom v korist? In pri nas v Šmartnem? Kje je pošten krščanski kmet, ki bi hotel poslušati ob volitvi ljudi, ki so nedavno pokazali liberalno gnojniško omiko, ki so mazali hiše, žvižgali, kričali in provzročili toliko nemira. Kdo bo volil ljudi, ki so po celi slovenski zemlji vzeli čast Šmartnu in razglaševali župana in druge poštene može kot vlomilce, tatove itd.? Kdo bo volil naročnike »Slovenskega Naroda«, ki sramoti kmeta, Cerkev, vero, presv. Rešnje Telo in druge skrivnosti? Ne, naši moške bodo ponovili 4. novembra besede, katere je zapisal nedavno vrli »Domoljub«: Liberalni učitelj v šolo; Liberalni trgovec v štacuno, liberalni krčmar v gostilno, liberalni kmet pa v norišnico, ker neče videti, kaj škoduje liberalizem! Pošteni krščanski moške, vsi na veličje in zmaga mora biti vaša! Potem se bo Šmartno pokazalo v lepi luči in edinstvo ter mir se bosta vrnila v občino, ki tega miru tako potrebuje. Par liberalnih zagrizencev in hinavskih spletkarjev ne bo delalo zgage med nami. Naprej do popolne zmage! Vsi k volitvi, nič naj ne ostane doma! Pošten mož žrtvuje tudi en dan za dobro stvar!

Iz raznih krajev Dolenjske.

d Iz Ambrusa. Blagoslov brizgalnice tukajšnjega gasilnega društva se je dne 17. t. m. kar najlepše izvršil. Lepi govor preč. gospoda župnika je ganil marsikaterega do solz. Tudi veselica, ki jo je priredilo katoliško slovensko izobraževalno društvo, se je dobro obnesla. Krasno petje in igra »Dr. Vseznal in njegov sluga Stipko Tiček«, je storilo ljudi jako zadovoljne. Vsi igralci, dasi prvič, so dobro izvršili svoje naloge. Bil je čuti le en glas: Kaj takega pa nismo pričakovali. Zato pa mladeniči, le pogumno naprej!

d Hinje. Za hinjsko šolo je daroval deželni zbor 500 K podpore. — Pravila za izobraževalno društvo so se že odposlala vladi. Zato hinjski farani pogum in že sedaj mislite na pristop k prepotrebniemu društvu.

d Hinje pri Žužemberku. Ni nam še treba obupati nad našo novo cesto, kakor smo zadnjič poročali v »Domoljubu«. Nekaj pa le bo. Naš vrli zastopnik v deželnem zboru, poslanec Jaklič je pri zadnjem

zborovanju deželnega zbora prašal deželnega glavarja, kaj je že vendar s tako potrebno cesto hinjsko. Gospod glavar mu je pa odgovoril, da se bodo v kratkem vršile obravnave zaradi odkupa zemljišč za ceste in se potem takoj delo oddalo, da bo zapuščen del naše dežele gotovo dobil prihodnje leto cesto. Da bi se le to kmalu uresničilo, potem bo vsaj župnija zvezana s cesto s kolodvorom.

d Zvirče pri Hinjah. Zvirčanje imamo eno leto že samostojno šolo. Šola je nastanjena v privatni hiši, ki bolj za silo služi pouku. Pa začetek mora biti vsak skromen. Sedaj nam je pa obolela naša gdč. učiteljica A. Sever, ki kakor čujemo dva meseca po zdravniškem naročilu ne sme v šolo. Ali bomo morali toliko časa čakati na redni pouk, pa sedaj tudi še ne vemo. Le verouk se še stalno poučuje, da saj otroci ne bodo pozabili na šolo. Upamo pa, da bo kmalo bolje.

d Cerklje pri Krškem. Da se ne bo očitalo, da naše društvo vedno spi, zato smo se danes zopet oglasili in dali znamenje življenja. Pretečeno nedeljo imeli smo v društvu predavanje o mladeniški organizaciji, h kateremu je prišlo lepo število mladeničev in tudi nekaj mož in žena. Slišali smo par krepkih besed, s katerimi nam je bilo označeno, kakšen mora biti dandanes mladenič, da se lahko imenuje mladenič-poštenjak. Posebno nas je mladenič navdušil za pošteno izobrazbo in veselje brat Janko Hočevar iz Ljubljane. Opisal nam je pomen telovadnih odsekov na deželi in nas navdušil za mladega Orla, ki želi svoje peroti razprostrti tudi po naši Dolenjski, ki se je zadnji čas začela vzbujati. Ostalo ni samo pri besedah — prišli smo tudi do dejanj in takoj pri ustanovitvi mladega Orla pristopilo nas je 35 fantov. Ali ni to lepo število za začetek? Pa ne misli, dragi bravec, da so to kakš otročiči, iz katerih bi se lahko vsak norčeval — ne, med njimi so fantje-vojaki. In ravno to nam daje pogum, da bodo mlajši med Orli dobili veselje za telovadbo, videč, da se polnoletni fantje, ki so že kaj poskusili po svetu, nikogar ne boje in ne sramujejo biti pri Orlu. Ne bomo ostali le pri tem številu, ker v kratkem se bomo pomnožili, zlasti ko začnemo s telovadbo. K mladeniškemu tečaju v Ljubljano bosta šla dva ali celo trije mladeniči. Začetek je jako dober, nadaljevanje započetega mora pa biti še bolje. Mladeniči, nepotreben strah proč in vsi na dan z barvo, da vas svet spozna, v katerem taboru bivate. Polovičarstva naj ne bo več med nami. Kdor ni z nami, ta je gotovo proti nam! V nedeljo, dne 17. oktobra pa nam je naša dekliška zveza priredila kratko, pošteno zabavo s šaloigro »Pri gospodi«. Vse igralke so prav dobro rešile svoje vloge, posebno pa je ugajala dekla Marija s svojim gorenjskim narečjem, katerega je prav dobro posnemala. Čast vsem igralkam. Upamo, da za božič pa nastopimo zopet enkrat mladeniči. Ako le mogoče nastopimo z božično igro »Na betlehemskih poljanah«.

Notranjske novice.

NOTRANJSKI ORLI

priredé v nedeljo, dne 31. oktobra t. l. izlet na Križno goro pri Ložu, seveda samo ob lepem vremenu. Če bi količkaj kazalo na slabo, se izlet ne vrši.

Vspored:

1. Ob 10. uri sv. maša.
2. Po sv. maši zborovanje pod milim nebom. Nastopijo zastopniki posameznih odsekov.

3. Odhod v Stari trg. Kosilo. Javna telovadba, oziroma ogledovanje okolice. Notranjski Orli in poštini mladeniči, udeležite se izleta v obilnem številu!

Na zdar!

Cerkniško in logaško-vrhnjsko okrožje Orla.

Idrijske novice.

n »Dajte nam šol!« je klical pred par leti na nekem našem shodu sedanji poslanec Gangl. Naša stranka je šla v resnici kmalu nato na intenzivno delo, da se šola razširi in da se dá ljudstvu več izobrazbe. Uspeh te akcije je sedanji 8. dekliški razred, otroški vrtec in gospodinjstva šola in vse to brez kakga povišanja občinskih doklad. — Poslanec Gangl, ki je imel šolo le na jeziku, je svoje delovanje posvetil pa edinele gradbi oderniške čitalnice, dosegel pa — kakor dejanja kažejo — tudi tukaj ni nič.

n Idrijski notar dr. Pegan je v krščanskem nauku sila izveden človek. Poslušajte! Nedavno je zastopal pred sodiščem učenko III. razreda, katere oče je tožil kateheta, da jo je katehet v šoli preveč občutno kaznoval. Razpravljalo se je o tem, kaj je bila učenka vprašana, da ni znala. Katehet pove, da je bilo to 179. vprašanje srednjega katekizma, ki se glasi: »Katera poglobitna znamenja je dal Kristus svoji Cerkvi?« Notar Pegan pa se vtakne vmes: »To je tako težko vprašanje, da ga še jaz ne znam...« Gospod katehet mu je odgovoril kratko, a jedrnato: »Verjamem!« Ker pa g. notar tega vprašanja najbrže še danes ne zna, naj ga »Domoljub« poduči in mu pove, da katekizem na to vprašanje tako-le odgovori: »Kristus je dal svoji Cerkvi ta-le poglobitna znamenja: 1. da je edina, 2. da je sveta, 3. da je katoliška ali vesoljna, 4. da je apostolska.« — Torej, kmetje žirovski, kadar vam bo prišel notar Pegan zopet klobasarit na kake shode, prašajte ga, če že zna 179. vprašanje iz srednjega katekizma. Morebiti se ga bo do takrat že naučil.

Vrhnjske novice.

n Iz Cola nad Vipavo. Pri zadnjih občinskih volitvah z dne 7. oktobra je S. L. S. zopet sijajno zmagala. Priborila si je zopet dva odbornika v I. razredu, tako, da ima sedaj 15 odbornikov, liberalci le še tri, katere jim je srečno žreb odločil. Občinstvo je navdušeno, da je ostal na krmilu zopet dosedanji župan Franc Pregelj iz Polja št. 19. Liberalci nekaj čivkajo v

»Slovenskem Domu« o prevelikih klerikalnih nakladah, a naj pomislijo, da ravno v taboru S. L. S. so razven par gospodarjev, največji davkoplačevalci, torej ne bodo po nepotrebnem naklad povzročali. Po novem občinskem volivnem redu je gotovo, da S. L. S. popolno zmaga na celi črti.

n Trgatev je končana na Vipavskem. Dobi se dobra kapljica od 20 K hl naprej. Trgovina obeta biti živahna. Po vino v Vipavo!

n Budanjisko izobraževalno društvo priredi v nedeljo, dne 24. t. m. društveno veselico. Za zabavo bodo poskrbele vrle članice »Dekliške zveze« z igro: »Plačilo za otroško zvestobo«.

n Mladeniški tečaj bode priredila vipavska S. K. S. Z. v dneh 20. in 21. novembra. Mladeniči in društva se že sedaj opozarjajo na to prireditve, da se je mnogobrojno udeležo po odposlancih.

n Živalno gibanje se je pričelo po naših izobraževalnih društvih. »Zveza« je sklenila naročiti skioptikon, ki bo članicam na razpolago. Društva naj že sedaj skrbijo za obilna in zanimiva predavanja v zimskem tečaju. Nudimo članom in prijateljem zabave z besedo in s skioptičnimi slikami!

n Shod, ki smo ga že težko pričakovali, namerava v kratkem prirediti naša »Kmečka zveza«. G. poslanec Perharc bo poročal o blagonsnem delovanju poslancev S. L. S. za kmeta in o razdiralnem delu propadle liberalne klike. Naj bi se vršil cel shod v kolikor mogoče velikem obsegu.

n Na hiši stebra vipavskih liberalcev čitaš najprej napis »K. k. Eichamt«. Knjige tega »Eichamta« se tudi vodijo v blaženi nemščini. Taki so liberalci v besedi in dejanju. Gospoda uči se od kmečkih fantov narodne zavesti! Dreimal Heul!

n Deželni zbor je sklenil več Vipavcem koristnih reči. Zlasti podpore šolam bodo prav prišle. Vprašanje naše železnice se je spravilo v tek, kar je vse zasluga naših vrlih poslancev. Čast takim poslancem, čeprav jih liberalci zasmehujejo radi njih kmečkega stanu.

n Iz Planine pri Vipavi. Naša zmaga pri občinskih volitvah ne gre iz glave liberalcem. Delajo rekurze, lažejo in opravljajo, da se ljudem že studi. Marsikdo, ki je dosedaj volil z liberalci mu je žal, in upamo da voli z naprej z nami. Kajti edina S. L. S. je za kmeta in delavca primerna stranka. Frakarji in postopači pa naj so v »narodno-napredni«.

n Izobrazbo so pokazali planinski »izobraženci« s — plesom. Tako bodo delali za kmeta. Bal se bode vršil za balom, kmet zapravljaj, tvoji otroci pa naj se pohujšujejo na plesiščih. Kam taka pot pelje vedo povedati mnoge matere...

n Proč z liberalci naj bo torej naše geslo. Mi Planinci bomo ostali zvesti naši kmečki S. L. S., ki je edina poznala kmeta, ko ga je trl jarem bogatega liberalizma. Kakšna stranka je liberalna, smo videli pri dež. zboru, ko so liberalci hoteli škodovati sklepom S. L. S., ki jih je ta v prid kmeta sklenila — na korist liberalnim jagrom. Povemo pa danes naj se vrše volitve sto-

krat: v boj za jasna načela naše stranke, ki jo liberalci ne marajo le zato, ker dela za kmeta!

Iz raznih krajev Notranjske.

n Shod v Podlipi. Poslanec Gostinčar je priredil v nedeljo, dne 24. t. m. javen shod v Podlipi. Poročal je o delovanju državnega in deželnega zbora. Navajal je koristnih stvari, ki so jih poslanci S. L. S. predlagali in tudi izvedli. Sprejela se je resolucija, v kateri se poudarja potreba regulacije vodotokov po travnikih, ki v deževnih časih povzročajo veliko škodo. Potreben je tudi vodovod, ker ni v tem kraju zdrave pitne vode. Treba torej napeljati vodo iz studenca, ki se nahaja nad vasjo. Shod je izrekel soglasno zaupanje stranki in poslancu Gostinčarju. Poslanci tega okraja, pa so se pozvali, da storé vse, da se regulira vodovje in napravi vodovod, kar je nujna potreba.

n Z Vrhnike. Statistiki, ki so na povabilo kranjskega deželnega odbora iz raznih dežel prihiteli v naše kraje, so se dne 19. oktobra mudili tudi na Vrhniki. Ogledali so si gospodinjstvo šolo in mlekarino. O obeh napravah so se izražali zelo pohvalno. Še prav posebno so se zanimali za gospodinjstvo šolo. Eden izmed gospodov se je izrazil, da si je dosedaj predstavljal kranjsko deželo silno zanemarjeno in zapuščeno. Odslej bo imel o njej drugačne pojme. Priznal je, da se celo Nemci lahko marsikaj nauče od Slovencev. Ko so si ogledali še izvirke Ljubljane, so se vrnili proti Ljubljani.

n Hotedršica. Širom slovenske domovine je razprostrta mogočna vez društvenega življenja, ki veže brata z bratom, tučca s tujcem in sovražnika s sovražnikom ter goji v njih ideale prave sreče in omike. Tudi pri nas imamo hvalevredno »Izobraževalno društvo«, ki je v nedeljo, 24. oktobra, zopet pokazalo, kaj se doseže vse z marljivim in navdušenim delom. Ženski odsek »Izobraževalnega društva« je namreč priredil nekaj zabaven večer. Tu se je zapela izborna pesem »Čebelar« in za to je bila krasna igra »Dve materi«. Vse igralke so tako spretno in sigurno izvršile svoje vloge, da se mora človek čuditi kako je mogoč tak uspeh! Tu se vidi, da ima ljudstvo, ki se druži pod praporjem križa, smisel za izobrazbo ter veselje in pogum do dela. To je bila ena zmagoslavnih bitk, ki mori naše izgubljene in za delo nezmožne liberalce, ki z alkoholom nasičeni prežijo, kakor lačni volkovi na mirne ljudi, jih napadajo s kamni in koli, jih pobijajo na tla ter jim pretijo s smrtjo. — Nam je treba vedno z levico delati in z desnico držati orožje, da nas ne napade divja zver v podobi hotenskega liberalca. Taki so torej naši liberalci! A mi vkljub temu jadramo z žuljavimi rokami naprej, naprej proti svojemu cilju.

Iz raznih krajev.

n Iz Studenic ob vznožju orjaka Boča v v dravinjski dolini na Štajerskem. Zopet se nam je letošnje leto hudo obetalo, ker

nam je pretela velika suša. Pa kadar je sila največja, takrat je božja roka najbolj mila. In res! Bog svoje blagodarne roke ni odtegnil. Vinska trgatev se je prav ugodno obnesla, kakor je tu pa tam naznanjalo in razlegalo pokanje topičev. In nekaterim celo posode manjka. Tudi žitne setvine in surovine je že v povoljni obilici; le pri krmi in vodi je pomanjkljaj. Da, torej tolažilni izrek: Ako Bog včasih po eni strani reže, po drugi strani celi! — Postavili so tukaj nov lesen most preko Dravinje. Zeleti pa bi bilo, da bi bil most železen. — Dobili smo stolpno uro k podružnici Sv. Lucije, katere se vsi veselijo; zlasti še oddaljeni okoličani župne cerkve. Prispeval je zanjo požrtvovalni dobrotnik g. Karol Adelstein. Zglednemu dobrotniku pa naj ura mnogo let še bije!

Omaha, Nebraska. Težko, da bi prišel že kak dopis od nas v »Domoljuba«, zato sem se jaz namenil nekaj malega poročati, kar bo morda v starem kraju zanimalo slovenske rojake. Najbolj vas gotovo zanima, kako je zdaj z delom v Ameriki. Na to je težko odgovoriti, ker ni povsod in v vseh rečeh enako. Tu v Omahi so največje tovarne klavnice, ali takozvani »Packing-housi«. Teh je več kot so: Swift Armour, Omaha in Cudahy Packing Co. V vsaki teh klavnic dela do dva tisoč ljudi. Pokoljejo pa tudi v vseh klavnicah do dva tisoč goved, do deset tisoč ovac in do 12 tisoč prašičev na dan. Tukaj se še skoraj najpožje dobi delo. Navadni delavec dobi po 17½ centov na uro. Toda tukaj je delo na nekaterih krajih jako težko, na drugih vroče ali mrzlo ali pa mokro, povsod pa jako smrdi. Tukaj bi rojaki lahko videli, kako zna kompanija varčevati; kajti tu se vse porabi: kri, kosti, rogovi in meso od crknjenih živali, to vse skuhamo, a potem posuše in smeljejo, kar je jako dober gnoj. Če tudi je tu delo težko in smrdljivo, vendar je to dobro, da je delo še precej stalno, to je 10 ur na dan; po drugih krajih se dela, kakor imajo več ali manj živine, včasih samo po štiri ure ali pa tudi celi dan nič. So pa še druge tovarne, kakor rudotopilnice, kjer tudi ni dosti prida dela, a plača 16 centov na uro. Ravno tako je z drugimi tovarnami. Jaz in pa moj brat delava v McKeen Motor Car tovarni. Tukaj je še skoro najboljša dela, ni težko, pač pa jako natančno. Tu izdelujejo čisto povsem nove »care« ali vozove, ki jih je iznašel pred tremi leti McKeen. Zato hočem malo popisati, kakšni so ti vozovi. Delan je večinoma iz samega železa. Dolg je do 70 čevljev ali okoli 23 m. To je en sam voz, ki ima v ospredju stroje, zatem prostor za prtljago in pisarna, in vendar še ostane prostora za kakih 100 ljudi. Kajti Amerikanec zna računati kakor s časom, tako tudi s prostorom. Zato so večinoma vsi stroji in kotli pod vozom. Kurijo z gazolinom, kajti premož bi vzel preveč prostora. Doseže pa tak voz hitrosti do 60 milj na uro. Vsa kara je jako moderno urejena, kajti razvlečen Amerikanec bi se ne zadovoljil s takimi vozovi, kot so v starem kraju. Naj še omenim, da je tak voz vsak sam zase najbolj podoben avtomobilu; tudi stroje ima na načinu avtomobila. Domoljub prinaša

po fotografiji izdelano delavnico teh voz, zunaj in znotraj. Vidi se tudi »Car« sama. Tukaj dela kakih 500 ljudi; dela se po devet ur na dan; navadna plača je po 20—25 centov na uro. Takoj zraven te tovarne je velika delavnica Union Pacifik, kjer popravljajo mašine in vozove navadnih vlakov. Splošno rečeno, je bilo letošnje poletje jako veliko dela zunaj, posebno na farmah ali kmetijah, kjer je letos vse jako dobro obrodilo. Toda po zimi je drugače, ko ves svet pritisne v fabrike in se ne gleda ne za dobro ne za slabo delo, samo da se dobi, kajti živeti se mora vsak dan a board, t. j. hrana in stanovanje stane vsak teden 4 dolarje. Zdaj sem ob kratkem povedal, kako je tukaj z delom, a sodbo naj si dela vsak sam. Jaz bi ne svetoval sedaj nobenemu v Ameriko, posebno oženjenim ne. — Tukaj v Omahi živi do 150 tisoč ljudi, od teh je samo kakih 100 Kranjcev, več pa je Hrvatov in Čehov. Dasi nas je malo, vendar nam je dal škof slovenskega duhovnika Rev. John Zaplotnika. Žal, da ga nekateri niso hoteli vzdrževati, zato je odšel. Pač pa imajo Nemci in Čehi svoje duhovnike in cerkve.

Goriška.

TRŽANI IN KMETJE.

V zadnji »Domoljubovi« številki smo pisali, da bi bila dolžnost tržanov iti skupaj s kmečkim prebivalstvom okolice. A zgodilo se je, kar je bilo že prej skoro gotovo, da so tržani, ki jim ni mar za resno delo v deželnem zboru, preglasovali kmečko okolico in se postavili v nasprotje z ogromno večino ljudstva v deželi.

Ko so v četrtek prihajale brzajavke o izidu volitev, so liberalci pred Gabrščekovo botege v Gosposki ulici govorili: »Ja, danes volijo izobraženi ljudje, ki niso tako zabiti, ko kmečki volivci v splošni skupini.« O volitvah se ližejo liberalci okrog kmeta, kakor mačka okrog špeha, po volitvah pa jim je kmet zopet zabiti. Izobraženi pa so seveda pri liberalcih tisti tržani, ki jih kmet redi. Poglejmo v Kobarrid, Tolmin, Kanal, Ajdovščino, Komen itd. — vsi ti kraji so docela odvisni od kmeta, kmet jih drži po koncu. Brez kmeta bi »gospoda« po teh trgih že davno morala zapreti svoje botege in iti s trebuhom za kruhom. Pa še mislijo da bo kmet plesal po godbi njihovih razpokanih piščali. Motijo se!

Zmagal je Gabršček. Dobil je 402 glasova, Fabjan pa 258 glasov. Tržani so ga izvolili proti kmečkemu prebivalstvu. Naj ga imajo sedaj. Drug drugega so vredni. Kajti nobena reč se nam ne zdi bolj smešna kot take liberalen purgar, ko zvečer v oštariji razlaga liberalno politiko dobesedno tako, kakor je to bral v »Soči«. Za kake resne stvari, za gospodarsko, socialno gibanje teh ljudi ne boš dobil, ker liberalci tega ne razume in mu tudi razumeti ni treba; saj živi od kmeta in dobro se mu godi pri tem.

Tega mora biti konec! Kmet ne sme trpeti, da bi radi neumne kričave politike

liberalnih tržanov trpelo delo v deželnem zboru. Mi pričakujemo in hočemo od svojih poslancev dela! Gabršček pa bo samo kričal in vpil. Zato bo kmet obračunal temeljito s tržkim liberalizmom! Liberalci že dobro čutijo vpliv kmečkih posojilnic! Kaj bo šele ko začne kmet snovati še druge zadruge. Takrat bo skakal liberalni botegar in oštir. Takrat bodo tržani kleli Gabrščka in njegovo politiko. Pa tedaj bo prepozno!

Nov Orel se je v nedeljo, 24. t. m., ustanovil v Grgarju nad Gorico. Vpisalo se je že 18 fantov in mnogo podpornih članov. Zanimanje za odsek je veliko pri mladih in starih. Ob priliki ustanovitve so grgarske fante posetili Orli iz Mirna in Gorice. Na zborovanju je govoril br. Vuk o disciplini in redu, Kremžar pa o vzorih krščanskega slovenskega mladeniča. Na zdar!

Duhovske vesti. Preč. g. Josip Gričar, doslej kurat v Kobjeglavi, je imenovan za vikarja v Sedlo. Preč. g. Ivan Vuga, doslej Vikar v Kozani, je postal vikar v Gabrovici. Preč. g. Alfonz Blažko, kurat v Mirniku, je imenovan za vikarja v Kozano. Kuracijo v Mirniku bode upravljal preč. g. kurat Benigno Spagnul iz Dolenj. Župni upravnik v Škrbini, preč. g. Franc Lavrenčič je prišel v Gorico za prefekta malega semenišča. Na centralnem semenišču je docenturo katehetike sprejel preč. g. mons. dr. Jakob Brumat, profesor pasoralke in podvodja bogoslovnih študijev. Cerkveno petje bo poučeval veleč. g. I. Kokošar, župnik pri sv. Ignaciju v Gorici, že znani po svojih izrednih zmožnostih na glasbenem polju. Veleč. g. dr. Jožef Ličan, ki je dosedaj supliral novo zavezo (prej dogmatiko), je imenovan za definitivnega profesorja svetega pisma nove zaveze. Gosp. doktorju kličemo: Na mnoga leta! — Četrtek, dne 21. t. m. se je podvrigel veleč. g. dr. Jožef Srebrnič pismenemu izpitu za katedro iz cerkvene zgodovine. Bil je edini konkurent, kar pomeni, da pripraviti se na profesuro ni tako lahko, kakor mislijo oni, ki si jo le — želijo.

Silno važna zadeva.

Ij Volitev obrtnega sodišča v Ljubljani. Dodatno k razglasu o razpisu volitev prisodnikov in namestnikov obrtnega sodišča, ki se ima ustanoviti v Ljubljani in prisodnikov vzklicnega sodišča, se odreja volitev za volivni razred delavcev na nedeljo, dne 14. novembra 1909 in za volivni razred podjetnikov na torek, dne 16. novembra 1909. Volilo se bode v sekcijah, sestavljenih po krajevnih skupinah, ki se na podlagi § 5., odstavka 2. ministrske naredbé z dne 15. julija 1909, drž. zak. št. 112, določajo tako-le: **I. sekcija** obsega občine Brezovica, Dobrova, Log, Rudnik in Vič ter voli na Glinčah (občina Vič). — **II. sekcija** obsega občine Črnuče, Devica, Marija v Polju, Dobrunje, Ježica, Moste in Podgorica ter voli v Mostah. — **III. sekcija** obsega občine Medvode, Spodnja Šiška, Šmartno, Št. Vid in Zgornja Šiška.

ter voli v St. Vidu. — IV. sekcija obseg občine Grosuplje, Lipljenje, Račna, Sl. nica, St. Jurij in Šmarje ter voli v Stra. sk. vasi (občina Grosuplje). — V. sekc. obsega občine Iška Loka, Iška Vas, Pij. va Gorica, Studenec, Tomišelj, Vrbljen in Želimlje ter voli na Studencu. — V sekcija obsega 1. (šolski okraj), 2. (S. Jakobski okraj), 5. (predkraj) in 6. (V. mat) okraj mesta Ljubljane ter voli Ljubljani. — VII. sekcija obsega 3. (Dvor. ski okraj) in 4. (Kolodvorski okraj) mesta Ljubljane ter voli v Ljubljani. — Skupni izid volitev, izvršenih v teh sekcijah, se ugotovi in razglasi pri VI. sekciji v Ljubljani. — Ura pričetka in zaključka volitev ter volivni lokal se naznanijo najkasneje osem dni pred volitvijo na krajevno običajni način v vseh občinah, ki pripadajo okolišu obrtnega sodišča. Volitev v tretji skupini »trgovski obrati« se mora vršiti ločeno od ostalih skupin obrtnih podjetij. Vsako posamezno volitev vodi od obrtne oblasti določeni volivni komisar, ki odloča o identiteti volivcev in o veljavnosti oddanih glasov, ne da bi bila dopustna nadaljnja pritožba. Volitev se prične ob določenem času ne glede na število došlih volivcev in se zaključi ob določeni uri. Voli se na ta način, da se osebno oddajo glasovnice. Samo v skupini podjetnikov smejo voliti za ženske njihovi zakonski možje ali pa posebno pooblaščen tretje osebe. Osebe, ki v volivnem imeniku niso vpisane, ne morejo voliti. Volivci oddajajo svoje glasovnice po vrsti, kakor se javijo. Izvoljen je, kdor združi nase absolutno večino oddanih glasov. Če se pri volitvi ne doseže absolutne večine, se odredi ožja volitev med onimi osebami, ki so dobile največ glasov. Pri morebitni ožji volitvi smejo voliti samo one osebe, ki so volile pri prvotni volitvi in se o tem izkažejo z volivno izkaznico, ki je bila pri prvotni volitvi zaznamenovana. Proti volivnemu postopanju in proti ugotovitvi izida volitve v smislu § 12. min. odredbe z dne 23. aprila 1898, drž. zak. št. 56, ni dopustna pritožba.

Smešnice.

Na lovu. Lovec (pomeri): »Zajček, sedaj naredi svojo oporoko!« (Sproži in zgreši.) — Gozdar: »Glejte — že teče k notarju.«

Raztresen. »Gospod doktor, rad bi Vas vprašal za svet glede svoje otekle noge.« — Zdravnik (zamišljen v pisanje): »Že prav, ali ste jo pa tudi seboj prinesli?«

Zadel. Nekaj francoskih vojakov se v Rimu spré z gardisti-Švicarji. Med drugim reče neki Francoz: »Sramota za Vas,

a služite za denar, med tem ko mi za st.« — »Gotovo,« odvrne mirno neki icar, »vsak služi za to, kar mu manjka.« Najpotrebnejše. »Zelo me veseli go-orništvo. Ali mi morete povedati, kaj je temu potreba?« — »V prvi vrsti je tre-va, da so ljudje zraven.«

BOŽNE BOLEZNI

ki jih ni lahko ozdraviti, kakor izpuščaji in oteklina, so mnogokrat posledice slabe bo-lestne krvi.

SCOTT-OVA EMULZIJA

je najboljšo sredstvo za pomnoženje in oja-čenje krvi ter premaguje toza-devnih bolečin.

Prisna le s to znamko — ti-bičem — kot garancijskim znakom SCOTT-ovega TAVANJA!

Učinkujoče sestavine, ki so spojene po neprekosnem SCOTT-ovem ravnanju v lahko prebavno emulzijo, so pridobile

Scott-ovi emulziji

na daleč in široko sloves vzor-emulzije in se ista povsod smatra za najboljšo sredstvo proti tem boleznim.

Cena izvirni steklenici 2 K 50 v.

Dobi se v vseh lekarnah.

H. SUTTNER

Ljubljana, Mestni trg

razpošilja: ure, zlat-nino in srebrnino

na vse kraje sveta, obrnite se zanesljivo na domačo slov. trgovko!

Veliki novi cenik zastoji.

Novost:

Ploščnata, tenka, prava nikelnasta Anker-Ros-

kopf ura na 6 kamnov, po-krovi ostanejo vedno beli, prav natančno 36 ur idoča.

21 K 450.

Srebrne ure od 6 K naprej.

Večletno jamstvo. — Ako blago ne ugaja, se denar vrne nazaj.

Sokolske verižice s slov. trahovi

nikelnasta K 120, srebrna K 180.

212 21—1

„ČAS“ znanstvena revija, izhaja 10 krat v letu in stane po 5 K na leto. Naročnino prejema upravništvo v Ljubljani.

Budika s stojs-nim zvoncem

In bitno opremo, 1. kaka-vost, 2. uteži, 3. bije pol in cele ure, tudi z glasnim zvoncem, steklenim kazal-nikom, v poliranem okrog-lem okviru, 30 cm pre-mer K 6— s ponašil sve-tečim kazalnikom K 6 50 3 letno jamstvo. Zamen-ali denar nazaj. Razpošilja po povzetju.

Maks Böhnell Dunaj

IV., Margaretenstrasse 27 19

Urar, sodnijsko zaprise-ženi cenilec. Usanov. 1840. Zahtevajte moj veliki cenik s 5000 slikami, kateri se pošlje vsakomur zastoni in franko ne da bi se si-lilo kupiti. 27-9 b

Serravallo

železnato Kina-Vino

Higijena rastava na Dunaju 1906: Državno odlikovanje in častni diplom k slati kolajni.

Povzroča voljo do jedi, okrepeča živce, poboljša kri in je rekonescentom in malokrvnim zelo pri-voročeno od zdravniških avtoritet.

Izborni okus.

Večkrat odlikovano. Nad 6000 zdravniških spričeval.

J. SERRAVALLO, c. in kr. dvorni dobavitelj TRST-Barkovlje.

Dne 11. novembra letos se bode na na javni sodni dražbi na Brdu prodalo posestvo Jerneja Mala v Pečah št. 17. Začetek ob 9. uri. Posestvo je zelo pripravno za gostilno in prodajalno, sploh najbolj prikladno v celem brdskem okraju.

Učenec se sprejme takoj v trgovino z mešanim blagom, železnino in poljskimi pridelki. Kje, pove uprava „Domoljuba“

Zakaj ravnate s svojim želodcem tako neskrbno

kot da ne bi bil ravno tako važen, kakor drugi organi. In vendar ako želodec ne prebavlja, zaspi delavna zmožnost celega telesa.

Preizkušeno iz izbranih najboljših in uspešnih zdra-vilnih zeli skrbno pripravljeno, tek zbujačo in pre-bavljanje pospešujoče in lahko odvajajoče domače zdravilo, ki ubiati in odstrani znane posledice nezmer-nosti, slabe diete, prehlajenja in zoprnega zaprtja, n. pr. gorečico, napenjanje, nezmerne tvoritve kislin ter krče je dr. Rose balzam za želodec iz lekarne B. Fragnerja v Pragi.

SVARILO! Vsi deli embalaže imajo postavno deponovano varst. znamko

GLAVNA ZALOGA: LEKARNA

B. FRAGNER-ja, c. in kr. dvor. dobavitelj,

„Pri črnem orlu“, PRAGA, Mala strana 203,

vogal Nerudove ulice.

Pe pošti se razpošilja vsak dan. 2-4. Celn. stekl. 2 K, pol stekl. 1 K. Proti naprej vpošilj. K 150 se pošlje mala steklenica, za K 250 velika steklenica, za K 450 2 veliki steklenici za K 8. 4 velike steklenice, za K 72 14 vel. steklenice poštnine prosto na vse pošilja avstro-ogr. monarhije.

Zaloga v lekarnah Avstro-Ogr.

Zagrebska tovarna, tvrdke Henrik Francka sinov, v vsakem oziru novodobno urejena, izdeluje svoje proizvode izključno le iz najboljših sirovin.

V Vaš prid bode, bodete li pri nakupovanju dajali prednost temu izvrstnemu proizvodu pravemu: Franckovem: kavnem pridatku z mlinčkom, iz zagrebske tovarne.

Tovarniška znamka.

ZA VEČNOST!

New-York in London nista priznala niti evropski celini ter je velika tovarna srebrne prisiljena, oddati svojo zalogo zgolj proti majhnemu plačilu delavnih moči. Pooblaščen sem izvršiti ta nalog. Pošiljam torej vsakomur sledeče predmete le proti temu, da se mi povrne

K 13-80 in sicer:

- 6 kom. najfinjših namiznih nožev s pristno angleško klinjo;
- 6 kom. amer. pat. srebr. vilic iz enega komada;
- 6 kom. amer. pat. srebrnih jedilnih žlic;
- 12 kom. amer. pat. srebrnih kavinskih žlic;
- 1 kom. amer. pat. srebrno zajemalno za juho;
- 1 kom. amer. pat. srebr. zajemalno za mleko;
- 6 kom. ang. Viktorija čašic za podklado;
- 2 kom. elegantnih namiznih svečnikov;
- 1 kom. cedilnik za čaj;
- 1 kom. najfinjša sipalnica za sladkor.

42 komadov skupaj samo K 13-80.

Vseh teh 42 predmetov je poprej stalo K 80 — ter jih je moči sedaj dobiti po tej minimalni ceni K 13-80. Američansko pat. srebro je znano, je skozinsko bela kovina, ki obdrži bojo srebra 25 let, za kar se garantuje. V najboljši dokaz, da le-ta in sicer temeljito na nikakršni slepariji, zavežujem se s tem javno, vsakemu, kateremu ne bi bilo blago všeč, povrniliti brez zadržka znesek in naj nikdor ne zamudi ugodne prilike, da si onisi to krasno garnituro, ki je posebej prikladno kot prekrasno

božično in novoletno darilo.

kakor tudi za vsako boljše gospodarstvo.

Dobiva se edino le v **A. Hirschberg-a** ksopti: i hiši amer. pat. srebrnega blaga na Dunaji II., Rembrandstrasse 19 D. Telefon 14597

Posilja se v provincijo proti povzetju, ali če se znesek naprej vpošlje. — Čistilni prašek za njo 20 vin. — Pristno le z zraven natisnjeno varstveno znamko (zdrava kovina). — Izvleček iz pohval. pisem: Bil sem s pošiljateljico krasne garniture jako zadovoljen. Ljubljana, Oton Bartuschi, c. kr. stotnik v 27. pešpolku. — S pat. srebrno garnituro sem jako zadovoljen. Tomaž Rožanc, dekan v Mariboru. — Ker je vaša garnitura v gospodinjstvu jako koristna, prosim, da mi pošljete še eno. Sent Pavel pri Preboldu. Dr. Kamilo Böhm, okrožni in tovarniški zdravnik. — S poslanim namiznim orodjem sem zelo zadovoljen. Mihael Kovačević, ravnatelj pomožn. uradov dež. pri vladi v Sarajevu. Sarajevo, 22. oktobra 1904. 2929 5-1

BRÁZAY MENTHOLIN

je poklican, da postane idealno domače sredstvo. Vporablja se v različnih slučajih, za zboljšanje pitne vode, kot okrepčevalna pijača in za tisoče načinov po vporabnem navodilu, ki je priloženo steklenici.

Dobi se povsod v steklenicah po 40 vin., 1 K in 2 K. 1246

Krondorfer

1169 Dr. J. Demšar 52-1

zdravnik — strokovnjak za kožne bolezni
Ljubljana, Mestna hranilnica.

Prodaja se:

pri priporočljivi slovenski tvrdki **Lenasi & Gerkman** v Ljubljani, Stritarjeva (Spitalska ulica št. 4.) novo najbolje suknjo, najlepše blago. Vedno novosti za obleke in bluze. Strogo solidna postrežba in nizke cene. Opreme za neveste. 2469 1

Kupujte!

le pri tvrdki, katero Vam priporočamo, slovensko podjetje **Lenasi & Gerkman** v Ljubljani, Stritarjeva (Spitalska ulica št. 4.) Novo najbolje suknjo, najlepše blago. Vedno novosti najlepše obleke in bluze. Strogo solidna postrežba in nizke cene. 2469 1

8700 sralc za dame

od konkurzne licitacije. Iste so iz najfinjšega šifona, s žilcarko vezeno in ajour in se pošiljajo po povzetju komad K 1-35. Nadalje

790 posteljnih prevlek

iz najfinjše tkanine, obrobljenih, najsolidnejše izvršenih, vsake velikosti, cela garnitura obstoji iz 2 pernec in 6 glavnic K 14-30.

Priložnostna prodaja 875
Emanuel Rotholz,
Dunaj VII. Neustiftgasse 77.

Dopisje se v vseh jezikih. — Narčila morajo biti najpozneje do srede na Dunaju.

Revmatizem, protin, neuralgija in ozeblina

povzročijo mnogokrat nestrpne bolečine. Za njihovo hitro pomiritev in ozdravljenje, za splahnitev oteklin in zopetno pridobitev prežibnosti členkov in odstranitev utripanja učinkuje presenetljivo, zanesljivo

CONTRHEUMAN

Besedni znak za (mentholo-saliciliziran kostanjev izvleček).

za vribavanje, masažo ali obkladke, 1 pušica 1 krono.

Pri naprej vpošiljavi K 1-30 se pošlje 1 pušica franko

Izdelovalnica in glavna zaloga v

lekarni **B. FRAGNER-ja**

c. kr. dvornega dobavitelja, PRAGA III., št. 203.

Pozor na ime izdelka in izdelovalca!

ZALOGE V LEKARNAH. 2961

: Suhe gobe :

češminjevo lubje, arniko, lipovo in bezgovo cvetje, sladke koreninice, korenine in perje od beladone in malih noric (lesjaka), jerternik, tršljik, podlesek i. t. d., kupuje

V. H. Rohrmann

v Ljubljani sv. Petra cesta št. 28 in v Novem mestu, Ljubljanska cesta št. 37.

2068 1

Kakšno veselje in kakšen ponos občuti gospodinja pri pogledu svoje svetle, slastne, čiste kuhinje! In kako hitro je vse osnaženo, perilo, kakor cela hiša! Čar zadovoljnosti in veselja vlada njen dom. Z

Schicht-ovim

2712 6-1

milom

se to lahko doseže.

2961 — Ustanovljeno 1832. — 52-4

Priznано najboljšie oljnate barve

zmlete s stroji najnovejše sestave, prekašajo vsako konkurenco po finosti, ki omogočijo z jako majhno množino pobarvati veliko površino, razpošilja po nizkih cenah

Adolf Hauptmann, Ljubljana

prve kranjske tovarne oljnatih barv, firneža, leka in steklarskega kleja. Zato ga slikarskih in pisarskih predmetov. Ilustr. cenik se dobe brezplačno.

Ponudimo vsako poljubno množino:

zarebane strešnike prve vrste

zidake, lončene peči, portland-cement najboljše vrste, šamotne plošče za tlakovanje cerkva, hodnikov i. t. d.

F. P. VIDIC & KOMP., LJUBLJANA.

Na zahtevo pošljemo radevolje vzorce in prospekte takoj brezplačno.

490 1

NAJBOLJŠI ČEŠKI IZVOR!

Geneno posteljno perje!

1 kg sivoga skubljenega, dobrega perja 2 K; 1 kg boljsega K 2 40; polbelega K 2 80; belega 4 K; belega skubljenega K 10; kg izredno finega, snežnobelega, skubljenega K 64 in 8 K; 1 kg sivoga puha 6 K in 7 K; 1 kg belega puha 10 K; najfinejši prsi puh 10 K 50.

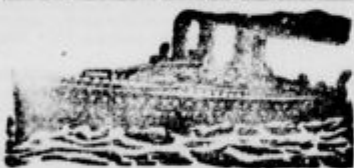
1 K — Pri odjemu 5 kg se pošlje franco.

Dovršene postelje

zelo napolnjene, iz zelo gostega, jako trpežnega, rdečega, modrega belega ali rumenega nankin, blaga, pernice, 180 cm dolga, 60 cm široka z 2 blazinama, vsaka 80 cm dolga in 80 cm široka napolnjena z jako lepim, mehkim perjem 10 K; z izredno finim poluhom 10 K; z najfinejšim sivim puhom 24 K; posamezne pernice 0, 7, 14 in 6 K; blazine 3, 3 0 in 4. Za neprim. denar nazaj. Zamenjava dopustna. 1/2 povz. od 2 K višje franco.

S. BENISCH v Dešenici štev. 71, Čechy.

Ceniki zastoj in franco.

V Ameriko
in Kanado

složna, cena
in varna

vožnja 2
B 29/27

Cunard Line

Bliznji odhod iz domače luke

Trsta: Carpathia, 29. nov., Ultonia, 30. nov.

Iz Liverpoola: Lusitania, (najboljši, največji in najlepši parnik sveta) 6. nov., 27. nov. 18. dec. 1909. 8. jan., 26. februar., 19. marca 1910. Mauretania 23. oktobra, 20. novem., 11. dec. 1909, 29. jan., 19. februarja, 12. marca 1910.

Pojasnila in vožne karte pri Andrej Odlasek, Ljubljana, Slomškove ul. 25, blizu cerkve Srca Jezusovega.

Ceno češko posteljno perje!

5 kg novo skublj. K 9 80, boljše K 12 —, belo kot puh mehko skubljeno K 18 —, K 24 —, snežnobealo kot puh mehko skubljeno K 36 —, K 38 —, Posilje franco po povzetju. Zamenjava dovoljena proti povrnitvi pošlaine. Benedikt Sacherl, Lobos 159, pri Piznu, Češko. 2349 8-1

Lepo posestvo

kmetija, v vasi Šmihel nad Pilberkom Koroško št. 11 se proda. Več pove lastnik istotam. 2852 3-1

Najnižje cene pri Janezu na Vodnikovem trgu!

Prporoča se slav. občinstvu domača trgovina

JANKO ŽELEZNIKAR

Ljubljana, nasproti Vodnikovega spomenika

kjer je vedno velika izbrana zaloga vsakovrstnega

1636 blaga za moške in ženske obleke 38-1

od najceneje do najfineje vrste, dalje vsakovrstnih rut,

nogavic, predpasnikov, najboljše kotenine itd.

NAJNIZIJE CENE! NAJBOLJŠE BLAGO!

Ta trgovina ni v nikakoli zvezi z ono pri „Janezu“ v Lingarjevih ulicah

Gotovo

te si že omislili našo „Druž. Pratiko“! Ako se ne, stopite po njo k domačemu trgovcu ali pa pišite založništvu v Ljubljano.

Vsak

naš somisljenik bodi odločen agitator za naše časopise in našo „Družinsko Pratiko“.

Naroči

se lahko naša „Druž. Pratika“ pri vsakem trgovcu v mestu ali na deželi. Kjer je pa ni dobiti kljub odločni zahtevi, naj se napiše dopisnica na

Družinsko Pratiko

v Ljubljano, kjer mu bodo takoj postregli.

Najboljši proti

kurjem očesom

velški-radikal obliž za kurja

očesa 1 zavoju 4/1 vinarjev

Velško-radikal sredstvo za

1 stekl. s 60

kurja očesa plemen 60 vin.

Proti naprej plačilu v

znankah z 20 vin, za

poštino je pristojno le pri

G. Richterjevi lekarni pri

„ORLU“, Wels štev. 12.

Istotam sloviti velški

obliž proti trganju in

revmi po K 1 —, Pozor

na reg. varstv. znamko.

2816

Naročajte

„Slovenca“!

Stroje za pripravljane krme, slamoreznice, reporeznice, mline za debelo moko (otrobe), priprave za parenje krme, štedilna

kotlijišča, sesalke za gnojnico

izdeluje in razpošilja po najnovejšem in priznanem načinu tvrdka

Ph. Mayfarth & Co.

tovarne za gospodarske stroje, železolarne in fužine na paro

Dunaj II., Taborstr. 71.

Ceniki zastoj in poštne prosto.

— Sprejemajo se zastopniki in razprodajalci. —

2816

Herbabny-jev podfosfornato-kisli

apneno-železni sirup.

Ta je že 40 let uveden, zdravniško preizkušen in priporočen. Izborno sredstvo za tvoritev krvi in kosti. Odstranjuje slez, pomiruje kašelj in vzbuja slast. Pospešuje prebavo in reditev.

Cena steklenici K 2 50, po pošti 40 vin.

več za zavitek.

Edino izdelovanje in glavna razpošiljatev:

Dr. Hellmann-ova lekarna „zur Barmherzigkeit“, (Herbabny-jev naslednik)

V zalogi je še pri gg. lekarnarjih v Ljubljani, Beljaku, Celju, Celovcu, Črnomlju, Novem Mestu, Reki, Sovodnju, Št. Vidu, Trbižu, Trstu, Velikovcu in Volšperku.

Dunaj, VII./1. Kaiserstrasse 73-75.

2936 14-1

Tiskala Katoliškotiskarna.

Herbabny-jev podfosfornato-kisli

apneno-železni sirup.

Ta je že 40 let uveden, zdravniško preizkušen in priporočen. Izborno sredstvo za tvoritev krvi in kosti. Odstranjuje slez, pomiruje kašelj in vzbuja slast. Pospešuje prebavo in reditev.

Cena steklenici K 2 50, po pošti 40 vin.

več za zavitek.

Edino izdelovanje in glavna razpošiljatev:

Dr. Hellmann-ova lekarna „zur Barmherzigkeit“, (Herbabny-jev naslednik)

V zalogi je še pri gg. lekarnarjih v Ljubljani, Beljaku, Celju, Celovcu, Črnomlju, Novem Mestu, Reki, Sovodnju, Št. Vidu, Trbižu, Trstu, Velikovcu in Volšperku.

Izdajatelj in odgovorni urednik: Dr. Ignacij Žitnik.